

SPEKTRUM

Periodikum
Slovenskej
technickej
univerzity
v Bratislave

Akademický rok
2004/2005
3
november

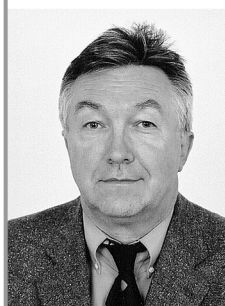
Ročník XI.
/XLIII./

„Keď sa zobudil, bol už mesiac november, a to november z najnevydarenejších a najprotivnejších deciek z dvanástich detí roka. Fňukal, lial slzy, skučal vetrom, utieral sa mokrou šatôčkou hmly, a kým ju tahal z vrecka, vypadol z neho i mráz i vodový sneh s chumáčmi ako vtáčie hlavičky. Mal čiernu tvár a pohľad jeho bol tmavý. Kam pozrel, zatônil všetko.“

(Janko Jesenský: Demokrati)

Slová Janka Jesenského výstižne zachytili predposledný mesiac roka, ktorý charakterizuje aj sivá farba. Určite si naši čitatelia všimli, že v októbrovom čísle sme porušili sled farieb v názve nášho časopisu a namiesto žltej sme použili sivú. Žltú sme si „rezervovali“ na november, aby sme zahnali tmavé mraky počasia a aby sme do jasnejšej farby zahalili číslo časopisu, v ktorom si chceme pripomenúť udalosti spred pätnástich rokov. Nie formou kroniky dní, skôr spomienkami osobností a obrázkami.

Príhovor
Karola Jelemenského,
dekana Strojníckej fakulty

Milé dámy, vážení páni,
milé kolegyně, vážení kolegovia,
milí študenti,

buďme vďační osudu, že nás nechal tak dlho v zálohe a vypustil nás do arény sveta až v súčasnom období. V období, ktoré je najzaujímavejšie a najdynamickejšie v histórii ľudstva, lebo boli dosiahnuté prevratné úspechy vo vede a technike. Realizovali sa myšlienky, ktoré sme považovali za sny, keď sme o nich čítali v minulosti vo Verneho románoch. Žiaľ, nebolo to motivované len humánnou snahou po lepšom živote ľudí, ale bolo to spojené s obdobím svetových vojen. Preto bol dosiahnutý významný pokrok v doprave po prvej svetovej vojne, ako to dokumentuje rozvoj automobilizmu a letectva. Druhá svetová vojna priniesla možnosti uvoľnenia atómovej energie a nové zdroje energie. Začal sa vek kybernetiky. Studená vojna priniesla skok v mikroelektronike a laserovej technike. Urýchlil sa rozvoj astronautiky a informatiky. V ďalšom sa pokúsím naznačiť odraz vývoja vedy a techniky v niektorých oblastiach strojného inžinierstva. Od začiatku minulého storočia vzrástli jednotkové výkony strojov a zariadení, stúpili tlaky a teploty pracovných látok, zvýšili sa rýchlosti pohybu a zväčšili sa rozmery strojov a konštrukcií. V doprave u lokomotív a automobilov sa v súčasnosti zvýšili rýchlosti z niekoľko desiatok na niekoľko stoviek km za hodinu. Rýchlosti pohybu moderných lietadiel sú vyššie ako rýchlosti zvuku. V prvom veku dopravy na konci 19. storočia bola železnica symbolom pokroku. V druhom jej veku, v storočí keď vznikla naša univerzita a fakulta sa už dopravil človek na Mesiac. Pozemná doprava sa stala krvným obehom hospodárstva. Jej

rýchlosť sa stále zvyšuje pri vyššej spoľahlivosti a nižšej energetickej náročnosti. Dopravné prostriedky budú stále viac „vedeckým koncentrátom“. Obdivuhodným príkladom koncentrovanej strojárkej vedy a jej príbuzných odborov je nadzvukové dopravné lietadlo Concord.

Boli vyvinuté nové materiály a technológie, ktoré znamenali vo výrobe veľké zmeny. Každá éra ľudskej civilizácie je označovaná podľa využívaných materiálov ako doba kamenná, bronzová, železná. Súčasnú je možné označiť ako dobu zložitých materiálov. Materiály sú limitované nákladmi na nové technológie ich výroby. Fyzikálne a ekonomické modelovanie prináša so sebou racionalizáciu výroby na požadovanú hladinu nákladov. Strojárska výroba dosahuje vysoký stupeň robotizácie. Do popredia vystupuje údržba, spoľahlivosť, bezpečnosť a životnosť strojov a zariadení a metódy ich zisťovania. Havárie boli v minulosti tvrdou školou technikov a vedcov. Došlo k výrazným zmenám v energetike. Atómové elektrárne sú názorným príkladom pokroku vedy v minulom storočí v oblasti energetiky. Je možné predpokladať, že ekologické aspekty ako šetrenie kyslíkom, zníženie skleníkového efektu, šetrenie fosilných palív pre iné účely a ďalšie dôvody udržia atómové elektrárne dlho v prevádzke. Budú však stále bezpečnejšie. Do oblasti záujmu sa dostali netradičné zdroje energie a paroplynové cykly. V ďalšom veku energetiky sa bude oveľa viac využívať slnečná energia.

S rozvojom priemyslu rastie i úsilie spoločnosti o ochranu životného prostredia. Čím je táto bohatšia, tým má intenzívnejší záujem nielen ochraňovať okolitú prírodu, ale ju aktívne prispôsobovať k obrazu človeka. Významnú úlohu v technike ochrany životného prostredia zohráva procesné strojnictvo. Obdobne to platí i v ďalších oblastiach priemyslu. Inak povedané, so stupňom rozvoja priemyslu priamoúmerne rastie požiadavka na uplatnenie procesného strojnictva.

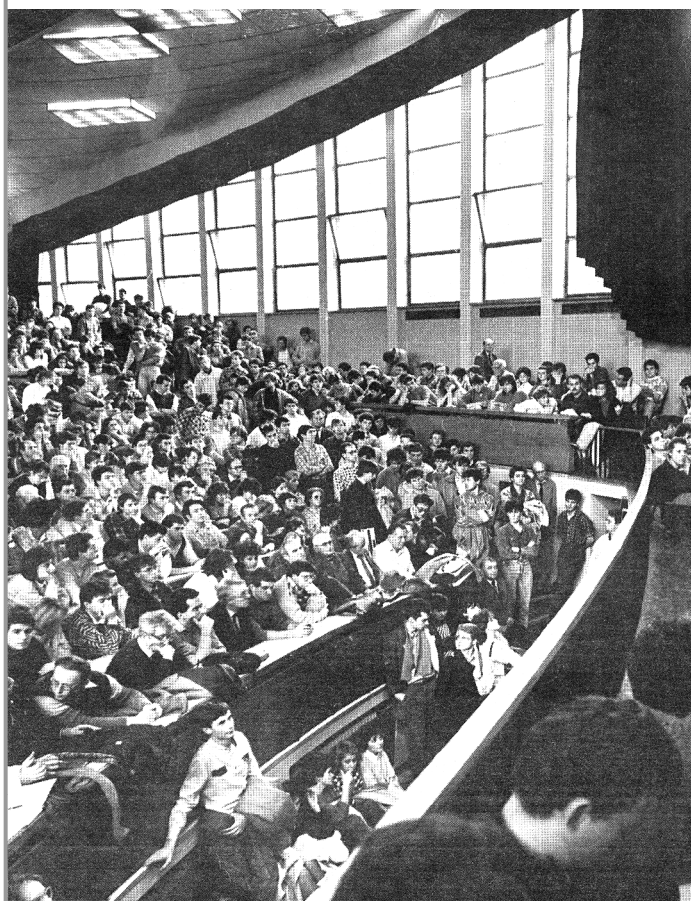
V priebehu minulého storočia sa dosiahli poznatky v oblasti experimentálnych metód, na ktoré nestačili ľudské zmysly. Na jednej strane to bolo prenikanie do minkrosveta a na strane druhej do vzdialeného vesmíru. Sledovali sa deje pri interakcii elementárnych častíc, ale tiež vesmír vo vzdialenosti vysokého násobku svetelných rokov. Bolo potrebné overiť viaceré teórie. Formoval sa vek meracej a regulačnej techniky. Informačné technológie výrazne ovplyvnili život človeka a vývoj v každom študijnom či vednom odbore. Platí to i v strojnom inžinierstve. Nie je to len v oblasti konštruovania, kde sme rysovaciu dosku a logaritmické pravítko nahradili počítačom, ale zasiahli i do všetkých ostatných činností strojného inžiniera a dávajú im neuveriteľné dimenzie.

Pokrok v oblasti vedy a techniky priniesol so sebou nové odbory. Najväčší pokrok sa dosahuje na ich hranici. Je potrebné formovať nový spôsob výchovy tvorivých pracovníkov. Už nebude platiť známe v plnom rozsahu „deväťoré remesiel a desiata bieda“, ale sa tvorí nová filozofia potreby celoživotného vzdelávania. Veľké diela techniky je možné vytvoriť len so zázemím koncentrácie vedy a s erudovaným tímom vedným osobnosťami so širokými znalosťami a manažérskymi schopnosťami. Na tomto princípe je potrebné i na univerzitách formovať výskumné tímy.

Strojnícka fakulta STU v Bratislave v tomto dynamickom období počas viac ako 60-ročnej histórie vychovala takmer 18 000 strojných inžinierov a necelú tisícku kandidátov technických vied alebo philosophiae doctor. Ako najstaršia strojnícka fakulta na Slovensku prispela ku vzniku ďalších sesterských fa-

kúlt. Ako sa jej podarilo vysporiadať sa s vysokými nárokmi vyplývajúcimi z vývoja vedy a techniky v spomenutom období musí dať odpoveď prax v podobe hodnotenia úrovne našich absolventov a výsledkov vedeckovýskumnej činnosti. Ak uplatnenie našich absolventov a záujem praxe o riešenie ich technických problémov považujeme za prejav hodnotenia, môžeme hovoriť o pozitívnej spätnej väzbe.

Dostali sme neobyčajný dar, akým je život, šancu niekoľkých desiatok rokov, ktoré máme na to, aby sme sa pozreli na svet, skúsili mu porozumieť, vniknúť do tajomstva techniky a odvzdať vedomosti ďalej. To, že sme boli práve v tomto období „pri tom“ sme mali šťastie i napriek nedostatočnému spoločenskému a finančnému ohodnoteniu.

Rušné novembrové dni v aule na Strojníckej fakulte...

...a na námestí

Sľúbili sme si lásku, sľúbili pravdu vravieť len...

(Ivan Hoffman)

Pád totalitného režimu v novembri 1989 ovplyvnil svojím spôsobom život každého z nás a prejavilo sa to aj v živote všetkých inštitúcií. V zlomovom roku 1990 sa na pôdu vysokých škôl a univerzít vrátila vytúžená akademická sloboda a priniesla zásadné zmeny.

Oslavili sme dekanov fakúlt i rektora našej univerzity, ktorí nastúpili do vedenia na základe slobodných volieb, aby sa s našimi čitateľmi podelili o svoje dojmy. Ich vyznanie nie je podrobným a dôkladným hodnotením uplynulých rokov, skôr je bezprostrednou reakciou.

Z ponovembrových dekanov najdlhšie vo funkcii zotrval dekan Fakulty architektúry **Robert Špaček** (v rokoch 1991-1994 a 1996-2002), ktorý ochotne odpovedal na naše otázky.

Čo Vám napadne, keď sa povie november 1989?

Bude samozrejme vecou historických analýz akú skutočnú úlohu zohrali študenti a akademické prostredie v novembri 1989, ale je celkom nepochybné, a bolo očividné už vtedy, že podstatné impulzy vyšli z akademického prostredia, nositeľmi boli najmä študenti. My sme medzičasom zabudli, že študenti svojimi aktivitami tak povediac prevladovali skostnatené univerzity koncom 60. rokov v Nemecku a vo Francúzsku, už sa nám stratili možno v novej histórii mená ako Rudi Dutschke a Daniel Cohn-Bendit, ktorí boli nositeľmi týchto študentských hnutí a študenti v Európe už vtedy dali najavo, že im spoločenská a politická konfigurácia a konštelácia univerzitného života nevyhovuje.

To, čo dali najavo naši študenti, bolo niečo podobné, aj keď kontext bol trochu iný. Dnes vieme, že vtedajší systém bol neúnosný, bol sám v podstate v rozklade a potreboval už len silný impulz na to, aby sa zmenil. Impulz prišiel, a školy samozrejme museli reagovať. Naše skostnatené a inak negatívne postavené univerzity naraz zistili, že ich študenti iniciovali veľmi zásadnú zmenu.

Aké boli reakcie zo strany vedenia školy, či fakúlt?

Reakcie v prostredí školy boli rôzne, lebo naraz vedenie fakulty, vedenie univerzity muselo reagovať na veľmi zásadný postoj študentov. Uvediem príklad – keď študenti žiadali, aby sa premietol videozáznam z demonštrácie v Prahe jeden pán dekan reagoval: „no tak dobre, ale uvedomte si ako sa dá takýto záznam zmanipulovať“. Teda neveril, že čosi bolo naozaj a že prípadne zmena, ktorá sa už načrtávala 16. a 17. novembra by mohla byť naozaj zásadná. Neplatí to len pre univerzity, ale ja sa sústredím práve na toto prostredie, ktoré okrem iného charakterizuje konzervatívnosť. Platí to všade na svete, je to len otázka miery. U nás sa prejavilo vtedy ako hyperkonzervatívne a náklonnosť pripojiť sa k trendu, ktorý mal priniesť zmeny bola opatrná a rezervovaná, možno aj prirodzene ustráchaná, pretože obavy z represíí boli stále prítomné a istá generácia učiteľov vo vysokých pozíciách ťažko berie na seba riziko. Študenti sú prirodzene nezávislí a miera rizika je pre nich čosi oveľa jednoduchšie a ľahšie.

Konali sa na fakulte aj nejaké zhromaždenia?

Spomínané faktory ovplyvnili aj zhromaždenia, ktoré sa konali priebežne od novembra do januára, kde sa v prípade fakulty architektúry diskutovalo dokonca až o existencii a neexistencii fakulty. Nás vtedy architektonická prax obviňovala z toho, čo sa deje na poli architektúry. Ja som si neskoršie uvedomil, že architektonická scéna potrebovala vinníka a škola bola vtedy najslabší partner alebo najslabší článok architektonickej scény. Zrazu škola začala byť vinná za všetko, asi preto, ak stranícki funkcionári zo školy ovplyvňovali prax.

Nebola to celkom pravda, ale atmosféra bola kvôli tomu v našom prostredí pomerne ťaživá.

V tom čase hodnotili študenti svojich pedagógov. Ako to bolo s tým hodnotením?

Študenti fakulty architektúry usporiadali z vlastnej iniciatívy a v rámci veľmi veľkého počtu študentov anketu, v ktorej hodnotili učiteľov. Bola to bezprostredná reakcia na november (anketa bola začiatkom decembra) a bola aj podľa učiteľov, ktorí sa umiestnili niekde v polovici hodnotenia celkom objektívna. Odvtedy sa už v takom rozsahu a s takou mierou dôslednosti zo strany študentov nikdy nezopakovala, aj keď sme sa snažili študentov motivovať, aby opakovali hodnotenia. Dnes, keď zo zákona je univerzita povinná robiť hodnotenie učiteľov študentmi, nedá sa tento proces poriadne zabezpečiť. Podiel zúčastnených študentov je veľmi nízky, problémom je aj objektivita hodnotenia. Prvá – decembrová anketa bola spontánna a vcelku s akceptovateľným výsledkom. Vieme, že dôsledkom hodnotenia na našej fakulte bolo aj to, že učitelia, ktorí boli v dolnej časti rebríčka mali vo vestibule pripravené symbolické kufre.

Že sa môžu baliť?

Nie, že už sú zbalení.

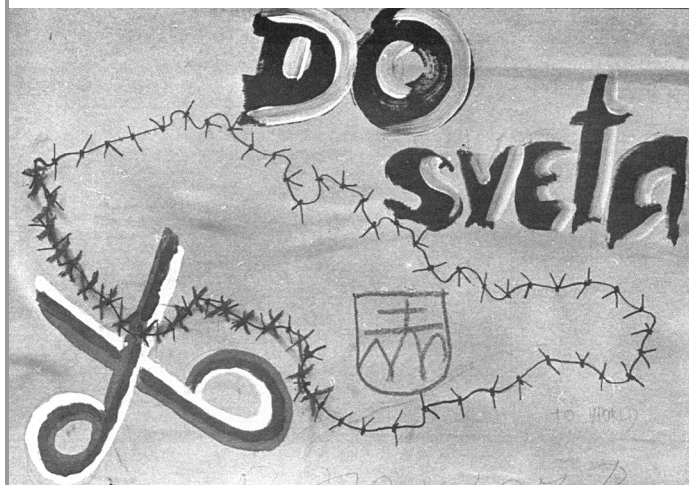
A ako to bolo keď ste nastúpili do funkcie?

Počnúc mojím ustanovením do funkcie dekana koncom februára nastal veľmi ťažký proces, pretože s mnohými z nich som viedol nesmierne ťaživé rokovania s návrhom, aby radšej odišli sami z fakulty.

Podľa čoho študenti hodnotili pedagógov?

Neviem ako bola anketa vnútri zorganizovaná, ale výsledok, ktorý máme zaarchivovaný evokuje to, že bola podložená dotazníkmi. Aj keď hodnotenie bolo skôr možno otázkou obľúbenosti ako kvality pedagóga, ale v konečnom dôsledku, čo iné sa skrýva za hodnotením kvality zo strany študenta, ak nie aj obľúbenosť učiteľa?

Za rozhovor ďakuje Viera Jančušková

Priame voľby

November 1989 v spomienkach dekana Stavebnej fakulty **Dušana Majdúcha** (vo funkcii v rokoch 1989-1994), ktorý je v súčasnosti emeritným profesorom na Ústave súdneho znelectva SvF

Ani sa mi nechce veriť, že už uplynulo 15 rokov od chvíľ zamatovej revolúcie v roku 1989. Aj ja som sa dostal do víru udalostí, keď 14. decembra 1989 ma zamestnanci a študenti Stavebnej fakulty zvolili za dekana fakulty. Zhodnotiť udalosť a následný vývoj prináleží zodpovedným historikom, ja len skromne osobnými spomienkami, ktoré isto budú mať subjektívny ráz, pripomeniem niektoré skutočnosti tohto obdobia. Natrvalo, asi všetkým, zostávajú spomienky na neopakovateľnú, vynikajúcu atmosféru v aule, kde sa tiesnilo 1000 až 1100 študentov a zamestnancov (kapacita auly je 600 ľudí) pri predstavaní sa kandidátov na funkciu dekana, na provokačné otázky študentov učiteľom - kandidátom, na priame i taktické odpovede učiteľov. Do užšieho výberu sa dostali štyria kandidáti – traja navrhnutí pracovníkmi a jeden navrhnutý študentmi fakulty.

Po veľmi dlhom čase sa rozhodovalo v priamej voľbe – volili všetci zamestnanci a delegáti študentov – s výrazným ziskom hlasov bol dekan zvolený v prvom kole.

Zo začiatočného obdobia v roku 1989 možno spomenúť aspoň tri zaujímavosti:

1. Ako dekan som sa zúčastnil na akciách tvoriaceho sa senátu. Pri nerozhodných priebehoch, keď učители a pracovníci nevedeli nájsť kompromisné riešenia, pomohli riešiť problémy najmä tí, ktorí neboli zafixovaní osobnými vzťahmi z minulosti.
2. Aj študenti mali svoje „muchy“. Podrobne sme si vzájomne dohodli systém dokončenia zimného semestra, musel byť atypický v dôsledku prerušovania vyučovania. Začiatkom januára pozvali vedenie fakulty na internát, kde predostreli zásadne iné, benevolentnejšie požiadavky. Až ráznym konaním vedenia si študenti uvedomili, že dohody sa musia dodržiavať. V neskoršom období už sme nemali vzájomné problémy.
3. Práca vo vedení fakulty bola náročná – za pochodu bolo nevyhnutné vnikať do hospodárskej a organizačnej problematiky, usmerňovať prílišné revolučné nároky a požiadavky, samozrejme zabezpečovať pedagogický proces a celý chod fakulty. Postupne sa vystriedalo niekoľko kolegov – prodekanov.

V priebehu funkčného obdobia pribúdali úlohy pre vedenie – predovšetkým zabezpečiť zastúpenie Stavebnej fakulty v orgánoch SVŠT – v akademickom senáte, vo vedeckej rade a v rozličných komisiách.

Zo spolupráce s vedením SVŠT (následne STU v Bratislave), pánmi rektormi a dekanmi jednotlivých fakúlt, spomínam si s uznaním najmä na realitu, že zbor dekanov nikdy o riešenej problematike nehlasoval. Je zrejmé, že vážnym problémom bolo, a vždy bude prerozdeľovanie prostriedkov pre jednotlivé fakulty univerzity. Zostaviť kritériá na spravodlivé prerozdele-

nie prostriedkov pri tak rozdielnych okrajových podmienkach fakúlt, bolo zložité. Pri rokovaniach sme sa vzájomne presviedčali o nevyhnutnosti kompromisov, až pokiaľ sme všetci neboli relatívne spokojní. Neprekvapovalo, že tieto rokovania boli aj náročné, mnoho krát aj úsmevné, a neraz zdĺhavé až do nočných hodín.

Či sa splnili ideály novembra 1989 musia posúdiť predovšetkým naši absolventi od tohto obdobia. Osobne som presvedčený, že Stavebná fakulta vychovala, a stále vychováva schopných stavebných inžinierov a geodetov, na vysokej teoretickej úrovni, s výkonnou adaptáciou na trhu práce, teraz už aj v Európskej únii.

A november 1989 výrazne prispel k vytváraniu podmienok pre vyššie ciele.

Ilustračné snímky v časti spomienok na november sú prevzaté z knihy *Z tých dní (revolučných)*, nežná revolúcia zachytená objektívom Pavla Mikuláška.

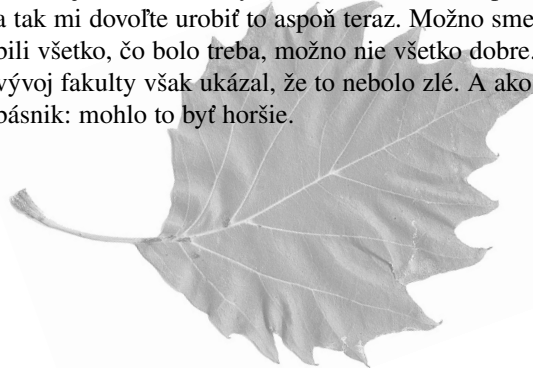
15 rokov po „nežnej revolúcii“

Pár postrehov a myšlienok dekana Elektrotechnickej fakulty **Ludovíta Molnára** (vo funkcii v rokoch 1990-1994), v súčasnosti dekana Fakulty informatiky a informačných technológií

1. **Potvrdenie starej pravdy.** November 1989 iba potvrdil starú známu pravdu, že zmenu vlády i politického systému možno uskutočniť veľmi rýchlo, dokonca z jedného dňa na druhý. Zmena myslenia človeka však trvá podstatne dlhšie. Potvrdil však aj to, že sa ľahšie identifikuje to, čo nechceme, ako to čo chceme a predovšetkým to, akým spôsobom a s kým to dosiahnuť.
2. **Zodpovednosť občana za seba i spoločnosť.** Za jednu z najvýznamnejších zmien považujem zmenu postavenia jednotlivca v spoločnosti a jeho zodpovednosti za seba i spoločnosť. Občan dostal práva, ale i zodpovednosť. Či a ako sme sa s touto „slobodou“ vysporiadali prenechávam na čitateľa.
3. **Hľadanie pravdy.** Prvé obdobie slobody bolo charakterizované veľkou aktivitou „akademickej obce“ a úprimnou túžbou po zmene, po zmene k lepšiemu, aj keď to „lepšie“ nebolo presne definované a možno ho charakterizovať ako „hľadanie pravdy“. Aj samotní ľudia chceli byť „lepší“, úprimnejší, otvorenejší, chceli poznať i hovoriť pravdu.
4. **Voľba akademickej samosprávy a dekana.** Prvým výsledkom týchto zmien bola voľba samosprávnych orgánov fakulty a následnej voľby dekana. Mimoriadna udalosť v živote každého pracovníka a študenta fakulty: mohli si slobodne navrhnúť kandidáta, slobodne ho „vyspovedať“ na predstavovaní kandidátov – nikdy predtým, ani potom som nevidel takú plnú poslucháreň – a slobodne ho zvoliť. Formovali sa akademické práva a slobody a získavali prvé skúsenosti z ich uplatňovania.
5. **Prvé kroky nového vedenia fakulty.** Prvé kroky nového vedenia fakulty mali dve orientácie – pohľad „späť“, ktorý bol zameraný na „odstránenie“ krívď minulosti v hodnote-ní jednotlivcov a pohľad „vpred“, ktorý bol zameraný na prípravu a realizáciu novej vízie rozvoja vzdelávania a výskumu v oblasti kompetencie fakulty.
6. **Zmeny v oblasti ľudských zdrojov.** Vytvorilo sa nielen nové vedenie fakulty, ale uskutočnili sa i zmeny na vedúcich postoch katedier a útvarov fakulty. Bolo to prvé uplatnenie práv i zodpovednosti jednotlivca za chod ich pracovísk. Zmeny na vedúcich postoch pracovísk fakulty sa uskutočnili na základe „vôle väčšiny“ daného pracoviska. Získavali sme prvé skúsenosti z identifikácie toho, čo nechceme, ale aj toho, čo chceme. Významné zmeny sa urobili v oblasti hodnotenia ľudských zdrojov. Bolo potrebné vytvoriť kritériá, ktoré by boli motivačné a odzrkadľovali by reálne výsledky ľudí v oblasti vzdelávania a výskumu ako ich hlavných činností. Súčasne by vytvorili základ pre ich kariérny postup ako docentov a profesorov fakulty. Opäť sa prejavila známa pravda, že sme presne vedeli „čo nechceme“, ale iba ťažko sme určovali „čo chceme“. Ďalší rozvoj fakulty ukázal nielen na ich dôležitosť, ale aj skutočnosť, že kritériá boli stanovené dobre.

Zaujímavým prvkom tohoto procesu bolo skutočné, reálne preukázanie výsledkov a ich kvality. Tu sa v plnej miere prejavila technologická rozdielnosť vybavenia fakulty i izolovanosť v prezentovaní výsledkov v medzinárodnom kontexte. Ale tiež skutočnosť, že keď sú jasné kritériá a vytvorené primerané podmienky na prácu ľudí sa im prispôsobia a kvalita výsledkov sa dostaví.

7. **Zmeny v oblasti vzdelávania.** Oblasť vzdelávania bola (samozrejme, že aj teraz je) jednou z najcitlivejších oblastí života fakulty. Dotýkala sa ako študentov, tak zamestnancov, ale predovšetkým obsahu a systému vzdelávania. Začala sa analýza obsahu jednotlivých predmetov i celých kurikulí, začala sa transformácia celého systému vzdelávania. Prvou úlohou bolo vypustiť časti, ale i celé predmety, ktoré boli zviazané s politickým systémom. Inovácia predmetov i celých kurikulí sa orientovala na obsah a kurikulá vyspelých svetových univerzít. Tento transformačný proces vyústil na našej fakulte do trojstuňového vzdelávacieho systému schváleného vedeckou radou fakulty už v roku 1992. Viac ako 5 rokov pred bolonským procesom!! Zdôrazňoval flexibilitu, projektovú inžiniersku prácu, prepojenie vedeckej a vzdelávacej činnosti a mimoriadny dôraz sa kládol na kvalitu! Bol východiskom pre medzinárodné zrovnávanie sa a nevyhnutným krokom pre uchádzanie sa o medzinárodnú akreditáciu, ktorú fakulta aj získala od medzinárodnej organizácie IEE pre odbor informatika.
8. **Organizačná štruktúra fakulty.** Zmeny v základných procesoch – vzdelávaní a výskume – priamo nabádali, ba dokonca si i vyžadovali zodpovedajúce organizačné zmeny v štruktúre fakulty. Neurobili sme v podstate žiadne. Najprv neboli takou prioritou a neskôr boli nepriechodné. Domnievam sa, že je to škoda. Fakulta predbehla v systéme vzdelávania nielen iné fakulty vtedajšieho Československa, ale bola pionierom aj v zahraničnom kontexte! Mohla dosiahnuť viac aj v organizačnej štruktúre zodpovedajúcej predmetným zmenám vo vzdelávaní.
9. **Legislatíva.** Nedá mi nespomenúť aj tvorbu legislatívy. Mal som to šťastie zúčastňovať sa diskusií o „filozofii“ nového zákona o vysokých školách. Chcel by som pripomenúť tým, ktorí tak vehementne obhajovali právnu subjektivitu fakúlt, že motívom pre ňu bola obava politického ovplyvňovania funkcionárov vysokých škôl, ktorých je na úrovni fakúlt podstatne viac ako na úrovni vysokých škôl, a preto je ich ťažšie a zložitejšie aj ovplyvniť.
10. **Poďakovania.** Čas beží rýchlo. Ani sa mi nechce veriť, že už odvtedy ubehlo 15 rokov. Všetko mám ešte v živej pamäti, všetko si viem v pamäti „vybaviť“. Kolegov, ktorí neľutovali čas a námahu a nezištne sa podieľali na definovaní i implementácii novej vízie vzdelávania a výskume na našej fakulte. Mnohým som určite nestihol poďakovať, a tak mi dovoľte urobiť to aspoň teraz. Možno sme neurobili všetko, čo bolo treba, možno nie všetko dobre. Ďalší vývoj fakulty však ukázal, že to nebolo zlé. A ako hovorí básnik: mohlo to byť horšie.

Nové ambície a ich implementácia v súčasnosti

Spomienky rektora SVŠT **Norberta Frištackého** (vo funkcii v rokoch 1990-1991) na začiatky 90. rokov. V súčasnosti prof. N. Frištacký pôsobí na Fakulte informatiky a informačných technológií.

Keď sa vraciam v spomienkach k mojim predstavám a ambíciám na začiatok 90. rokov, prvých porevolučných rokov, keď som sa stal rektorom SVŠT, mysľou sa mi preháňa mnoho udalostí a spomienok. Hádám najviac rezonujúcou skutočnosťou bolo správanie sa ľudí. Na jednej strane sa prejavovalo obrovské nadšenie ľudí, ktorí nemali radi alebo priamo nenávideli totalitný komunistický systém. Zmena prišla rýchlo, skôr ako sa ľudia nádejali, ako sa to očakávalo pred pár rokmi dozadu, ak sa to vôbec očakávať dalo. Pravda bolo aj dosť takých, ktorí mali obavy z represíí alebo boli demokratickou revolúciou zaskočení, zneistení v svojom postavení, pocítovali ohrozenie pri budovaní ich kariéry. Títo ľudia v tom čase sa často s pokorou odmlčali, stiahli sa do ulít, ale mnohí z nich urobili pravý opak, dosť vehementne sa zapojili do väčšinového prúdu.

Osobne som bol vždy proti bezhlavým represíám. Veď mnohí z nás, či už boli alebo neboli členmi komunistickej strany, najmä však tí, ktorí mali vyššie postavené životné ciele a chceli sa niekam dopracovať, boli nejako prepojení na vtedajší stranícky etablišment. Avšak pritom každý z nás, pri konfrontácii s otázkami ako je slušnosť, férovosť a morálne čisté prístupy v svojom konaní sa mohol rozhodnúť ako sa správať pri dosahovaní spomenutých cieľov. Mnohí sa vedeli správne orientovať v odpovedi na takéto otázky, nie však všetci.

Dnes si často kladiem otázku, či povestná „hrubá čiara“, ktorou sa oddelila predrevolučná totalita od súčasnosti nebola až príliš hrubá. Domnievam sa, že mnohé, čo bolo zlé alebo fantasmagorické a choré v minulom režime, čo v svojej podstate predstavuje aj pôvodný zdroj súčasných problémov v celom hospodárstve a v živote spoločnosti vôbec, vrátane školstva a vedy, sa jednoducho ani dôsledne nepomenovalo a podrobnejšie neanalyzovalo. Dôsledne to nepodporila a ani nevykonala žiadna z porevolučných politických konfigurácií na Slovensku. Iba v zanedbateľnom počte prípadov boli spomenutí (a zdôrazňujem, že teraz vôbec nemám na mysli trestné konania, alebo nejaké prenasledovanie) ako „tí čo niesli zodpovednosť“ alebo sa s nadmernou aktívnosťou (a v 50. rokoch až s veľkou dávkou fanatizmu) priamo zúčastňovali na presadzovaní hrubého ideologického tlaku, represíí a nezmyselných spoločenských cieľov komunistickej strany. Bohužiaľ, teraz možno pozorovať negatívne dôsledky tohto nedôsledného prístupu a nadšenci odpadávajú, ba čo viac upadajú do pesimizmu. Je známou skutočnosťou, že obsah mysle ľudí konzervovaný a (takpovediac denne) verejne frontálne nespochybnovaný serióznou nepopulistickou argumentáciou zo strany významných politikov a uznávaných intelektuálov, býva ten najretardujúcejší prvok pri presadzovaní nevyhnutných reforiem. Aby som sa vrátil od všeobecného ku konkrétnemu, táto téza platí, samozrejme, aj v školstve a vo vede.

Dnes, po 14 rokoch neviem celkom dobre pochopiť ako sa

mohla tak dlho udržať evidentne nevyhovujúca, postupne extenzívne rozvinutá, na priemernosť vo výučbe a vo výchove novej generácie nastavená štruktúra a obsah jednotlivých inštitúcií na vysokých školách (VŠ) a v oblasti vedeckého výskumu. Vieme, že tieto inštitúcie boli vybudované podľa vzoru veľkej krajiny (podľa dnešného pohľadu nevhodného a zlého) s obrovským ľudským a vedeckovýskumným potenciálom ako bol vtedajší ZSSR, čo bolo pre malé Slovensko evidentne neperspektívne. Stretávam sa s tým, a skutočne tomu nerozumiem, že si niektorí aj dnes pochvaľujú tento systém vzdelávania a vedy a naďalej sa úspešne snažia ho extenzívnym spôsobom rozvíjať. Predstavy mnohých rozhladených vysokoškolských učiteľov a vedcov boli už v roku 1990 iné. Vychádzali jednak z vlastných poznatkov a skúseností získaných pri pobytoch najmä na univerzitách vo vyspelých krajinách Európy (s potenciálom porovnateľným s vtedajším Československom a s dobrými výsledkami vo vedeckom výskume) a tiež z analýz organizácie vysokého školstva v týchto krajinách a v krajinách v zámorí.

Veril som aj tomu, že v malom štáte ako je Slovensko po čase odstránime prílišnú, do veľkej šírky odborov siahajúcu, a podľa mňa pre rozvoj vedy a vysokého školstva škodlivú, výraznú separáciu ústavov SAV od vysokých škôl. Doplácajú na ňu najmä vysoké školy, lebo pri existencii (do istej miery prirodzených) obmedzení pri udržiavaní potrebného vedeckého potenciálu na Slovensku, vedecko-výskumná činnosť na VŠ sa už v minulosti dostatočne nerozvinula a stále klesá, ba čo viac, často absentuje. Po 14 rokoch sa tu taktiež nič podstatnejšieho nezmenilo. Vysoké školy, najmä na graduovaných štúdiách (magisterských a doktorandských), nemôžu takto vôbec fungovať a ani by pre takéto štúdiá nemali dostať akreditáciu. Ale doplácajú na to i samotné ústavy SAV, ktoré nemajú širší kontakt s excelentnými mladými talentami z radov študentov, ktoré by mali účinne pracovať vo výskumnej činnosti. Samozrejme, ide o škodlivý systém, na ktorý doplaca celé Slovensko. Som presvedčený, že dôkladný, skutočne nezávislý audit zainteresovaných inštitúcií z oboch oblastí by všeličo odhalil, čo by daňového platcu ne veľmi potešilo.

Pravda, vinu na pretrvávajúcej separácii ústavov SAV od vysokých škôl nesú obidve stany, ktorých pracovníci sa vzájomne obviňujú a spoločne hrešia na štát. Dnes už prestávam veriť, že sa dosiahne vhodný konsenzus a existujúca nezdravá separácia prejde do spoločného pôsobenia vo vzdelávaní a vedeckej aktivite. Z vnútra týchto inštitúcií sa iniciatíva neobjavuje a asi neobjaví. Ťažko sa odstraňujú už spomenuté konzervatívne postoje usídlené aj v myšliach vysokoškolských a vedeckých pracovníkov, často v svojom pohodlí príliš účelovo orientovaných na „staré dobré riešenia“. Zdá sa, že musí rozhodnúť vrchnosť, a to na základe dôkladnej nezávislej analýzy, štúdiá iných systémov a najmä vytvorením zákonov, ktoré prejdú v SNR. Ako to vhodne funguje medzi inštitúciami subvencovanými zo štátneho rozpočtu a univerzitami, treba sa pozrieť do vyspelejších krajín. Bohužiaľ, podobne zlá situácia je aj v iných post-komunistických krajinách strednej Európy. Je všeobecne známe, že pri porovnaní výsledkov vedeckého výskumu s vyspelými krajinami, s prihliadnutím na relatívne veľký počet vysokých škôl a vedeckých inštitúcií a počet ich pracovníkov na Slovensku, sme veľmi málo úspešní. Tu sa nemožno vyhovárať iba na nedostatočné financovanie zo strany štátu. Tento stav by sa asi zásadne nepreklopil, aj keby do-

tácie zo štátneho rozpočtu boli dvojnásobné.

Po revolúcií som predpokladal zavedenie stupňovitosti vo vzdelávaní na vysokých školách, a ako rektor som aj publikoval svoje postoje k tejto problematike. Vychádzal som z vlastného poznania organizácie takéhoto štúdia vo Veľkej Británii, kde som bol pozvaný ako hosťujúci docent a mal šťastie byť uvolnený z EF SVŠT. Podľa mňa ide o systém, v ktorom sa spravodlivejšie a efektívnejšie (s lepšou aproximáciou Gaussovskej krivky rozloženia schopností mládeže) rieši potreba výrazného zvýšenia celkového počtu absolventov. Na začiatku 90. rokov som mal pocit, že zavedenie takejto organizácie štúdia nemá u nás nádej. Mnohí kolegovia sa videli v organizácii vysokoškolských štúdií v kontinentálnej Európe, ktoré postupne – po rokoch – menili systém vysokých škôl (možno, že nie veľmi šťastne) a odišli od pôvodných európskych tradícií. Ku organizácii univerzít v USA a v krajinách britského spoločenstva, ktoré si uchovali starý európsky systém, sa stavali skepticky. Považovali ju za horší, menej efektívny. Podľa môjho názoru nemali pravdu (najmä v technickom vzdelávaní). Stačí sa pozrieť na web stránky kvalitných univerzít v USA (napr. na web stránky lokality – kampusu – Kalifornskej univerzity v Berkeley), čo takýto systém umožňuje, ako funguje profesionálna vedecko-výskumná činnosť a ako preniká do graduovaných štúdií. O celkovej efektívnosti svedčí aj váha, ktorú tieto, skutočne vrcholné stánky vzdelávania a vedy majú v spoločnosti. Politici si nedovolia ich obchádzať. Pravda, nechcem to nadnášať. V USA sú aj mizerné univerzity. Tie však pri stálom, priebežnom hodnotení univerzít, ich lokalít a oddelení nezavážia. Tituly sú menej dôležité. Skutočné vedomosti sú podstatné a hodnotia sa v praxi.

V snahe dohnať vo vede a výskume USA napokon aj pôvodná pätnásť štátov v EÚ začala uvažovať o reforme približujúcej sa k systému v USA. Pravda, nie je to ľahká úloha.

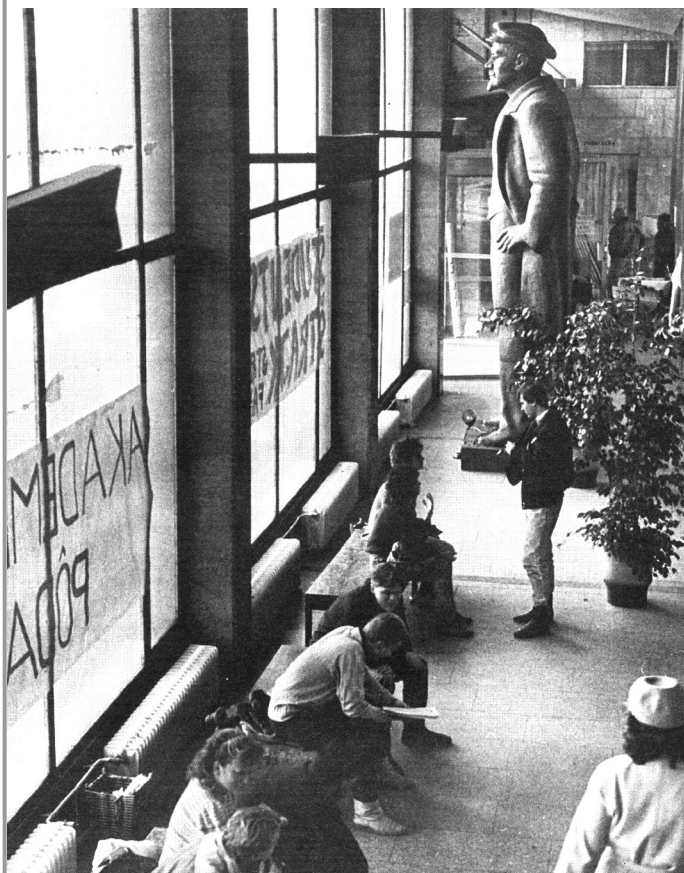
Domnievam sa, že ak chce EÚ dôsledne vyriešiť túto úlohu, bude musieť vehementnejšie presadzovať reformu vysokoškolského štúdia, zdokonalíť prepojenie výučby a vedy a systém prepojenia vedeckovýskumných inštitúcií s vysokými školami. Dnes o týchto otázkach prebieha široká diskusia.

Som rád, že myšlienka trojstupňového štúdia zapustila korene už aj u nás na Slovensku. Stále však pozorujem isté vajatanie a aj vyhranený odpor u časti pedagogicko-vedeckých pracovníkov, ba dokonca aj nedomyšlené implementácie tohto systému v praxi. Celkom určite však chýba podpora na vhodné zaradenie bakalára v spoločenskej praxi. V odboroch, kde sa používa inžiniersky titul (v technických a v ekonomických) by mnohé problémy (špeciálne) na Slovensku iste vyriešilo zavedenie titulu Bc. Ing., pričom magister by mohol používať titul Mgr. Ing. Bakalári sú taktiež absolventmi „inžinierskeho“, teda technického smeru, neodporuje to logike veci.

Domnievam sa, a tento názor som viac ráz aj publikoval, že týmto by sa vyriešil problém laxného priberania (takmer všetkých) bakalárov do magisterského štúdia na tom istom odbore. Stretávame sa s ním všade, čo je neprirodzené a nekonformné so zámerom organizácie viacstupňového štúdia. Kto na to nemá, alebo z nejakých dôvodov nechce, by vlastne nemal pokračovať. Mohol by tak urobiť jednoducho aj preto, že by náročné štúdium nezvládol. Na druhej strane by sme sprísnením postupu na magisterské štúdium výrazne podporili kvalitu absolventov ako aj migráciu bakalárov medzi vysokými školami, fakultami a študijnými programami, a to i v medzinárodnom rozmere.

Na začiatku 90. rokov som veril, že sa vysoké školy, ako inštitúcie, ktoré by mali byť nositeľkami vrcholového vzdelávania a vedy, postupne vrátia z okraja spoločnosti (kde boli fakticky vytlačené) do jej centra, a že na dosiahnutie tohto cieľa si štát a samospráva postavia vhodné priority. To sa v skutočnosti nestalo ani viac ako po 14 rokoch po revolúci. Samozrejme, chápem množstvo problémov spojených s realizáciou takýchto cieľov. Nemožno ich dosiahnuť bez postavenia spoločenských a hospodárskych priorit vhodných pre malú krajinu ako je Slovensko. Na vytvorenie predstavy o situácii v tejto oblasti uvediem charakteristický, aj keď banálny príklad. Akú váhu venuje napr. mesto Bratislava Komenského univerzite a Slovenskej technickej univerzite? Stačí navštíviť areál fakúlt týchto univerzít v Mlynskej doline. Ešte dnes sa tu používajú stavebné cesty postavené pri stavbe objektov začiatkom 80. rokov minulého storočia. Zavedením potrebnej mestskej dopravy priamo k budovám fakúlt „na kopci“, kde sa pohybuje veľké množstvo študentov a pracovníkov týchto inštitúcií, sa nikto (pokiaľ viem) ani nezaoberal. Ťažko tu môžu bez väčších problémov fungovať zdravotne postihnutí študenti a pracovníci spomenutých inštitúcií.

Profesor Karol Polák, dekan Materiálovotechnickej fakulty v rokoch 1990 – 1993, sa vo svojom príspevku zamerlal na vzdelávanie a jednodoborové odborné vysoké školy. Zaradíme ho do decembrového čísla.

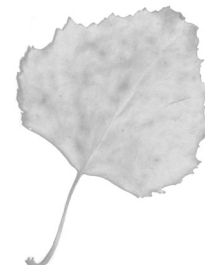
„Večne živý“ idol s napätím očakáva študentov:

Prídu?

Neprídu?

Zostanem?

Nezostanem?

Vedecká rada STU informuje

Pred rokovaním vedeckej rady dňa 18. 10. 2004 odovzdal rektor STU prof. Vladimír Bálež diplom doktora technických vied doc. RNDr. Jiřímu Pospíchalovi, DrSc., diplomy profesor emeritus prof. Ing. Oldrichovi Strýčekovi, DrSc., a prof. Ing. Júliusovi Bajcsymu, PhD., Medaily STU prof. Ing. Jozefovi Sitekovi, DrSc., prof. Ing. Pavlovi Horváthovi, PhD., doc. Ing. Marianovi Veselému, PhD. a prof. RNDr. Blanke Kolibiarovej, CSc.

Nositelia medaily STU, zľava Jozef Sitek, Blanka Kolibiarová, Pavol Horváth, Marian Veselý

Návrhy na vymenovanie za profesorov

Vedecká rada prerokovala 4 návrhy na vymenovanie za profesorov a schválila tri uvedené:

1/ Návrh na vymenovanie **doc. Ing. Vladimíra Slugeňa, PhD.** za profesora v odbore jadrová energetika predložil prof. Janiček, dekan FEI STU. Doc. Slugeň vo svojom vystúpení oboznámil prítomných s dosiahnutými výsledkami príspevkom na tému "Hodnotenie bezpečnosti reaktorov VVER-440 v rámci systému ochrany do hĺbky".

2/ Návrh na vymenovanie za profesora **doc. Ing. Jána Heftyho, PhD.** v odbore geodézia a geodetická kartografia, predložil prof. Petráš, dekan SvF STU. Doc. Hefty vo svojom vystúpení oboznámil prítomných s dosiahnutými výsledkami príspevkom na tému „Význam permanentného monitorovania globálnych navigačných družicových systémov pre geodéziu a geodynamiku“.

3/ Návrh na vymenovanie za profesora **doc. RNDr. Ľudovíta Varečku, DrSc.**, v odbore biochémia predložil prof. Bakoš, dekan FCHPT STU. Doc. Varečka vo svojom vystúpení oboznámil prítomných s dosiahnutými výsledkami príspevkom na tému „Život, starnutie a (ne)smrteľnosť vláknitých húb“.

Návrh na vymenovanie za hosťujúceho profesora

Vedecká rada STU schválila návrh prof. Petra Gála, dekana FA STU, na vymenovanie **Ing. arch. Martina Kusého** za hosťujúceho profesora väčšinou hlasov.

Návrh na udelenie Medaily STU

Vedecká rada STU schválila návrh na udelenie Medaily STU **prof. Ing. Vladimírovi Chudému, PhD.** za dlhoročnú významnú prácu na fakulte, ktorý predložil dekan Sjf STU doc. Ing. Karol Jelemenský, PhD.

Rôzne

Vedecká rada STU tajným hlasovaním schválila návrh na udelenie čestného titulu „profesor emeritus“ **prof. Ing. Jozefovi Skákalovi, CSc.**, ktorý predložil dekan Sjf STU doc. Ing. Karol Jelemenský, PhD.

Doc. Ing. Robert Redhammer, PhD., prorektor pre vedu a výskum, informoval členov VR STU o projektoch 5. RP ako aj o ďalšom 4. jesennom kole výziev na podávanie projektov, ktorého termín bude v krátkej dobe zverejnený.

*Daniela Hadeková
tajomníčka VR STU*

Vedenie STU informuje

Vedenie STU rokovalo dňa 25. októbra 2004. Témy rokovania sa týkali nasledujúcich bodov:

- 1) **Energetické hospodárstvo STU.** Prorektor Bučko predložil stav čerpania financií plánovaných na energetické médiá za I roku 2004. Konštatoval, že prognóza krytia výdavkov za energie do konca roku 2004 je dobrá. Navrhol objednať u odborníkov vypracovanie energetického auditu budov STU a podľa jeho výsledkov a odporúčaní potom stanoviť priority a hľadať financie na realizáciu navrhnutých opatrení. Vedenie STU sa zaoberalo v tejto súvislosti aj otázkou zavedenia systému zainteresovanosti pracovníkov STU na šetrení energiami.
 - 2) **Nadácia pre rozvoj STU.** Spoločnosť pre rozvoj STU, ktorej členom sa stal aj súčasný rektor STU zakladá Nadáciu pre rozvoj STU, ktorá bude mať 7-člennú správnu radu a 3-člennú dozornú radu. Financie z tejto nadácie sa budú po schválení používať na realizáciu tých projektov a aktivít STU, ktoré nie je možné financovať z dotácií.
 - 3) **Štipendijný poriadok.** Vedenie STU rozhodlo, že na STU bude vytvorený štipendijný fond na udeľovanie nenáročných štipendií a cien rektora. Kritériá, podľa ktorých bude zrejme kto
- a za aké výsledky môže získať takého štipendium budú zverejnené na www stránke STU.
- 4) **Výročná správa STU za rok 2004.** Vedenie STU schválilo harmonogram a osnovu pripravovanej Výročnej správy za rok 2004. Rovnako sa zaoberalo aj aktualizáciou dlhodobého zámeru rozvoja STU na rok 2005.
 - 5) **Vyhodnotenie plnenia Kolektívnej zmluvy na STU.** Nachádzame sa v období, keď je čas na vyhodnotenie plnenia podpísanej Kolektívnej zmluvy medzi UOO STU a vedením STU. Hodnotenie sa robilo za 1. polrok 2004.
 - 6) **Rôzne.** Vedenie STU sa na svojom rokovaní zaoberalo aj problematikou pokračovania projektu CAMPUS ONLINE na STU. Ďalej schválilo zloženie komisie na vyhodnotenie verejnej obchodnej súťaže na predaj nehnuteľností STU. Vedenie STU súhlasilo aj s ponukou VUS TECHNIK na usporiadanie predvianočného koncertu vo Veľkej sále Slovenského rozhlasu v Bratislave pre zamestnancov STU v termíne 8. 12. 2004. Lístky budú distribuované na jednotlivé pracoviská STU.

*Pavel Timár
vedúci úradu rektora*

Noví profesori na STU

Prezident SR s prof. I. Petelenom pri slávnostnom prípitku

Prezident Slovenskej republiky Ivan Gašparovič vymenoval 9. novembra 2004 58 nových profesorov slovenských vysokých škôl a univerzít. Predstavujeme vám piatich z našej univerzity.

Prof. Ing. Vlasta Brezová, DrSc.

Fakulta chemickej a potravinárskej technológie –
Katedra fyzikálnej chémie

Od absolvovania Chemickotechnologickej fakulty v roku 1983 pôsobí v pedagogickom procese, najprv na Katedre textilu, celulózy a papiera (Katedre polygrafie a aplikovanej fotochémie), od roku 1994 na Katedre fyzikálnej chémie.

Kandidátsku prácu obhájila v roku 1991, za docentku bola vymenovaná v roku 1997 a v roku 2002 obhájila doktorskú prácu. V pedagogickej oblasti pôsobí v seminároch pre základné štúdium fyzikálnej chémie, prednáša základy molekulej spektroskopie a vedie laboratórne cvičenia z EPR spektroskopie. Na Katedre polygrafie a aplikovanej fotochémie prednášala obrazové inžinierstvo a teóriu farby a viedla špeciálne laboratórne cvičenia z fotochemických procesov. Vo svojej vedeckovýskumnej práci sa zameriava na štúdium mechanizmov fotokatalytických a fotochemických reakcií, pričom sa sústreďuje na štúdium radikálových medziproduktov týchto procesov. Významnou mierou prispela k rozvoju experimentálnych výskumov založených na elektrónovej paramagnetickej rezonancii.

Za profesorku bola vymenovaná v odbore fyzikálna chémia.

Prof. Ing. Jozef Jasenek, PhD.

Fakulta elektrotechniky a informatiky – Katedra teoretickej a experimentálnej elektrotechniky

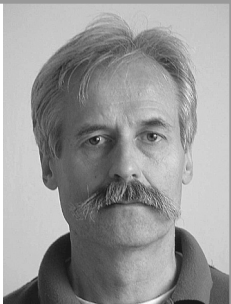
Po skončení Elektrotechnickej fakulty v roku 1970 nastúpil ako asistent na Katedru teoretickej a experimentálnej elektrotechniky, kde pôsobí dodnes. Kandidátsku prácu obhájil v roku 1981, za docenta bol vymenovaný v roku 1986. Na fakulte postupne prednášal 13 predmetov, zaviedol prednášky zo šiestich predmetov a sériu 29 nových tém laboratórnych cvičení k predmetom z oblasti optoelektroniky. Do roku 1986 sa v rámci prvej etapy svojej vedeckovýskumnej práce zaoberal najmä teoretickým popisom a experimentálnym vyšetrením nelineárnych vlastností mikrovlnných feritových materiálov a využitím získaných výsledkov pri konštrukcii mikrovlnných obvodových prvkov. Jadrom jeho vedeckovýskumnej činnosti v druhej etape, po roku 1986, je výskum šírenia sa elektromagnetických vln v optických vláknach, meracie metódy na meranie fyzikálnych a prenosových parametrov optických vlákien a ich využitie na diagnostiku optických vlákien, optických vláknových systémov a na senzorické účely. Za profesora bol vymenovaný v odbore teoretická elektrotechnika.

Prof. Dr. Ing. Jozef Peterka

Materiálovotechnologická fakulta – Katedra obrábania a montáže

Od ukončenia vysokoškolského štúdia na Strojárskeotechnologickej fakulte (dnes MTF STU) v roku 1987 nepretržite pôsobí v pedagogickom procese na Katedre obrábania a montáže. Dizertačnú prácu obhájil v roku 1995, za docenta bol vymenovaný v roku 1998. Postupne viedol cvičenia a prednášal predmety týkajúce sa technológie obrábania, montáže, metrológie a s postupným prenikaním výpočtovej techniky do života spoločnosti uplatňoval počítačové témy do predmetov študijného odboru zabezpečovaných katedrou. Vo vedeckovýskumnej činnosti sa venuje dvom oblastiam, a to ekológii v obrábaní a počítačovej podpore procesov obrábania. V priebehu posledných rokov viedol v oblasti ekológie medzinárodný projekt Inco-Copernicus „Smerom k ekologicky prijateľným spôsobom obrábania“. V súčasnom období výskumnú činnosť v tejto oblasti zameril na obrábanie s využitím chladenia extrémne studeným vzduchom. V druhej oblasti sa venuje najmä technológii a teórii procesu frézovania kopírovacími nástrojmi s využitím nových metód a spôsobov výroby tvarovo zložitých plôch. Za profesora bol vymenovaný v odbore technológie strojárskkej výroby.

Prof. Ing. arch. akad. arch. Ivan Petelen, PhD.
Fakulta architektúry – Ústav architektúry II.

Po absolvovaní Stavebnej fakulty v roku 1971 pokračoval v štúdiu na Vysokej škole výtvarných umení, ktoré ukončil v roku 1975. Kandidátsku prácu obhájil v roku 1987 a za docenta bol vymenovaný v roku 1993. Po sedemročnej praxi v Kovoprojekte nastúpil v roku 1979 na Fakultu architektúry. Je zakladateľom špecializovaného štúdia na FA STU v oblasti interiéru a ako vedúci Katedry interiéru, výstavníctva a scénografie zaviedol do pedagogickej praxe tzv. medziodborové štúdium v odbore architektúra na Fakulte architektúry STU a v odbore dizajnu nábytku na Drevárskej fakulte TU vo Zvolene. Šírka jeho odborného záberu od grafického dizajnu, množstva výstav, architektonických diel a najmä v špecializovanej oblasti interiérového dizajnu je pozoruhodná. Je autorom viac ako stovky odborných článkov a vedeckých prác a tiež 115 realizovaných umeleckých diel, vrátane diel dizajnu, výstavníctva a grafického dizajnu. Vo svojom vedeckom zameraní nadväzuje na nové aktuálne trendy architektonického a dizajnerskeho myslenia, spojené s najlepším dedičstvom modernej funkcionalistickej avantgardy spolu s pluralistickými orientáciami dneška. Za profesora bol vymenovaný v odbore dizajn.

Prof. Ing. Anton Pokusa, CSc.
Materiálovotechnologická fakulta – Katedra zlievárenstva

Vysokoškolské štúdium na Hutníckej fakulte VŠB Ostrava ukončil v roku 1962. Do roku 1985 pracoval v ZVL ako samostatný výskumný pracovník, neskôr na GR ZVL v Považskej Bystrici ako vedúci technickej prípravy výroby a riadenia ložiskových výrob a do roku 1989 ako technický a investičný námestník podnikového riaditeľa ZVL Dolný Kubín. Kandidátsku prácu obhájil v roku 1982 a za docenta bol vymenovaný v roku 1993. Na základe praktických a teoretických poznatkov získaných počas dlhoročnej výskumnej činnosti v podniku Kovohuty, neskôr ZVL dostal v roku 1987 možnosť pedagogicky pôsobiť na Sjf, najskôr externe a od roku 1990 interne. Svoje dlhoročné skúsenosti z oblasti výskumu ako aj reálnej praxe využil pri návrhu a profilácii nového študijného zamerania prášková metalurgia. Na zabezpečenie výučby vybudoval špecializované laboratórium a stal sa garantom piatich nových predmetov. Vo vedeckovýskumnej oblasti sa orientuje predovšetkým na výrobu a kompakáciu kovových práškových materiálov. Významnou mierou prispel k etablovaní technológie striekania využívajúcej supersonické rýchlosti striekacieho média a medzi prvými v Európe sa podieľal na využití tohto efektu a jeho úspešnej aplikácii v praxi. Za profesora bol vymenovaný v odbore technológie strojárkej výroby.

1. seminár pracovníkov oddelení zahraničných vzťahov slovenských univerzít

V termíne 20. 9.- 22. 9. 2004 sa v priestoroch Účelového zariadenia Gabčíkovo konal „1. seminár pracovníkov zahraničných vzťahov slovenských univerzít“. Seminár organizačne a programovo pripravilo a zabezpečilo oddelenie pre zahraničné vzťahy Rektorátu STU ako fórum na výmenu skúseností, poznatkov a nadviazanie bližších vzťahov s pracovníkmi zahraničných stykov univerzít na Slovensku.

Seminár otvoril a viedol prorektor pre rozvoj, vzťahy s verejnosťou a zahraničné vzťahy Robert Špaček v súlade s pripraveným programom, ktorý bol obsahovo zameraný na:

- úlohy fakultných oddelení pre zahraničné vzťahy a ich spolupráca s rektorátom,
- manažment medzinárodných programov na univerzite,
- vstup do EÚ a ďalšie možnosti medzinárodnej spolupráce.

Na seminári sa zúčastnilo 30 zástupcov z 12 slovenských univerzít a reprezentanti SAIA, n. o. z Košíc, Prešova a Bratislavy.

Na seminári boli prezentované úlohy jednotlivých oddelení pre zahraničné vzťahy rektorátov a fakúlt, ich problémy, skúsenosti i pozitívne prístupy k riešeniu situácií. K otázkam manažmentu zahraničných programov odzneli príspevky, z ktorých vyplynulo že mnohé slovenské univerzity pristupujú k zriaďovaniu oddelení pre európske alebo medzinárodné programy, ktorých úlohou je informovať akademickú obec o možnostiach zapojenia sa do riešenia zahraničných projektov a poskytovať konzultácie pri príprave nových projektov.

Vo vzťahu počtu študentov na univerzite a počtu pracovníkov na oddelení zahraničných vzťahov rektorátov je na slovenských univerzitách značná disproporcía. Na väčšine slovenských univerzít sú na oddeleniach pre zahraničné vzťahy zamestnaní v priemere dvaja pracovníci. Pozitívny prístup k personálnym otázkam oddelení pre zahraničné vzťahy zaujala Ekonomická univerzita v Bratislave, ktorá zamestnáva na svojom oddelení 7,5 pracovníka (4 projektoví manažéri, 3 odborní referenti, 1 brigádnik).

1. seminár pracovníkov zahraničných vzťahov slovenských univerzít sa stretol s pozitívnym ohlasom u všetkých zúčastnených pracovníkov. Oddelenie pre zahraničné vzťahy rektorátu STU preto plánuje nadviazať na úvodný 1. seminár organiza-

ciou ďalších kontaktných seminárov pre pracovníkov zahraničných vzťahov slovenských univerzít aj v budúcnosti. Ďalšie semináre sa budú venovať rôznym činnostiam a témam z oblasti zahraničných vzťahov, podľa potrieb a záujmu, s možnosťou prizvania domácich i zahraničných hostí.

Verím, že organizáciou takýchto seminárov vytvoríme priestor na pravidelné stretávanie pracovníkov, výmenu ich skúseností a poznatkov, čo môže prispieť k zlepšeniu a skvalitneniu práce jednotlivých oddelení pre zahraničné vzťahy na slovenských univerzitách.

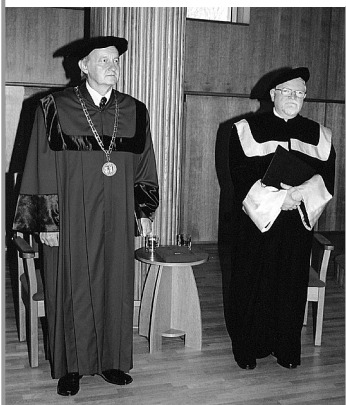
Lucia Krištofičová
oddelenie pre zahraničné vzťahy R STU

Pozn. redakcie: V minulom čísle sme pod článok Informačný deň pre Socrates/Erasmus zahraničných študentov od Lucie Krištofičovej napísali nesprávne meno. Čitateľom aj autorke sa ospravedľujeme.

SLÁVNOSTNÁ VEDECKÁ RADA

Profesor Ludovít Zanzotto čestným doktorom STU

V októbri, takmer po mesiaci sa v aule na Mýtnej opäť konala akademická slávnosť. Na slávnostnom zasadnutí vedeckej rady STU dňa 29. 10. 2004 rektor Slovenskej technickej univerzity prof. Vladimír Bálež udelil čestný titul doktor honoris causa významnému svetovému odborníkovi v technológii bitúmenových materiálov prof. Ludovítovi Zanzottovi.

Osobnosť prof. Ludovíta Zanzotta priblížil prítomným prorektor Vojtech Molnár slovami:

Prof. Ludovít Zanzotto sa narodil 13. 11. 1946. V roku 1969 ukončil vysokoškolské vzdelanie na Chemickotechnologickej fakulte SVŠT, odbor palivá a energetika. V roku 1980 obhájil kandidátsku dizertačnú prácu na Katedre chémie a technológie ropy na CHTF SVŠT v Bratislave. Jeho profesionálna kariéra začala vo Výskumnom ústave ropy a uhľovodíkových plynov v Bratislave, kde pracoval ako výskumný pracovník a od roku 1975 ako vedúci Výskumného oddelenia asfaltov. Po odchode do Kanady sa prechodne venoval manažmentu odpadových materiálov, ale už v roku 1983 nastúpil do Nova Husky Research Corporation v Calgary za vedúceho oddelenia, neskôr odboru bitúmenových materiálov. V roku 1995 mu bolo ponúknuté miesto chair – profesor na Univerzite v Calgary, kde založil a stal sa vedúcim Katedry priemyselných bitúmenových materiálov.

Prof. Zanzotto je aktívny v rozličných vedeckých a technických organizáciách, či ako člen výboru, alebo ako člen.

Uvedieme len niektoré z nich. Je to:

- National Research Council of the United States of America – Transportation Research Board
- American Society for Testing and Materials
- Institute of Physics – The Society of Rheology
- Canadian Institute of Chemistry – Canadian Society for Chemical Engineering
- American Chemical Society
- Association of Asphalt Paving Technologists
- Canadian Technical Asphalt Association

Prof. Ludovít Zanzotto je jedným z vedúcich svetových odborníkov v technológii bitúmenových materiálov. Katedra, ktorú založil na Univerzite v Calgary sa stala lídrom výskumu v severnej Amerike v tejto oblasti so špičkovými vybavenými výskumnými laboratóriami a medzinárodným tímom expertov. Zaoberá sa predovšetkým chemickým, reologickým a dielektrickým charakterizovaním bitúmenových materiálov, problémami starnutia a špecifikácií bitúmenových materiálov.

Vyvinul nové druhy bitúmenových materiálov so zlepšenými inžinierskymi vlastnosťami za použitia polymérov, vedľajších produktov ropnej technológie, odpadových plastických materiálov a využitia nových, životnému prostrediu priateľských technológií. Spolupracoval na vývoji nových technológií pre konštrukciu ciest za použitia nových stavebných materiálov. Založil nový vedecký časopis Journal of Applied Asphalt Binder Technology. Organizuje a sponzoruje výročné medzinárodné Symposium on Binder Rheology and Pavement Performance. Je odborným konzultantom amerických, kanadských, austrálskych, japonských a juhoamerických ropných spoločností, stavebných organizácií, štátnych a súkromných vedeckých a technických inštitúcií.

Na svojej domovskej univerzite vychoval množstvo diplomantov a doktorandov, z ktorých mnohí zastávajú významné pozície v priemysle spracovania ropy.

Jeho vedeckovýskumnú aktivitu dokumentuje viac ako 100 časopiseckých a konferenčných publikácií, 14 patentov a množstvo správ pre partnerov v priemysle v oblasti materiálového inžinierstva, cestnej technológie a ochrany životného prostredia.

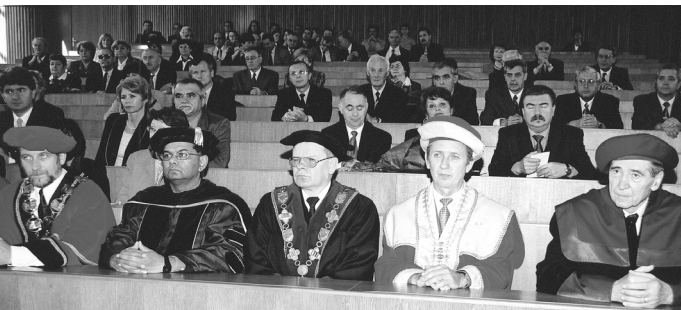
Spoluprácu prof. Zanzotta so Slovenskou technickou univerzitou v Bratislave možno rozčleniť na niekoľko oblastí. Tým, že je „chair professor“ na Univerzite v Calgary, sponzoruje dlhodobé pobyty doktorandov a študentov z STU na jeho pracovisku.

Na Fakulte chemickej a potravinárskej technológie STU založil Nadáciu na podporu doktorandského štúdia s vkladom 1 milión Sk, ktorá nesie meno jeho otca, profesora STU.

Sponzoruje a organizačne zabezpečuje pobyty profesorov zo Slovenskej technickej univerzity v Bratislave na Univerzite v Calgary v Kanade. Pravidelne sa zúčastňuje vedeckých podujatí, organizovaných STU v Bratislave, kde prezentuje výsledky svojho výskumu. Koorganizuje a sponzoruje konferencie, workshopy a iné vedecké a technické podujatia na Slovensku. Medzi jeho najväčšie aktivity na pôde STU patrí založenie medzinárodného vedeckého laboratória pre bitúmenové materiály, ako spoločného pracoviska STU a University of Calgary. Jeho zásluhou bola pripravená a podpísaná dohoda o spolupráci medzi STU Bratislava a University of Calgary.

Je nutné poznamenať, že prof. Zanzotto je tiež honorárnym

konzulom Slovenskej republiky v Kanade, členom Slovensko-kanadskej obchodnej komory a čestným členom vedeckej rady Fakulty chemickej a potravinárskej technológie STU. Prof. Ludovít Zanzotto patrí k popredným a medzinárodne uznávaným odborníkom v oblasti technológie bitúmenových materiálov. Svojou erudovanosťou významne prispel k chápaniu procesov prebiehajúcich pri príprave asfaltu a asfaltových zmesí.

Udelením titulu „Doctor honoris causa“ sa dostane uznanie človeku, ktorý je celosvetovo uznávaným odborníkom, ktorý sa celý život venuje vývoju a využitiu bitúmenových materiálov a zachovaniu životného prostredia, podporuje stáže našich doktorandov a zamestnancov na Univerzite v Calgary a významne pomáha pri realizácii vedeckých projektov na STU. Udelenie titulu „Doctor honoris causa“ navrhujeme prof. Ludovítovi Zanzottovi udeliť za:

- výrazný príspevok k rozšíreniu poznatkov o štruktúre, reológii, dielektrických a povrchových vlastnostiach bitúmenových materiálov a zmenách spôsobených starnutím v prevádzke,
- príspevok k vývoju moderných, životnému prostrediu priateľských stavebných materiálov so zlepšenými inžinierskymi vlastnosťami založených na využití inovatívnych technológií a post-spotrebiteľských odpadov,
- vývoj rafinérskych a stavebných technológií smerujúcich k zlepšeniu životného prostredia,
- príspevok k vývoju nových špecifikácií bitúmenových materiálov.

Profesor Zanzotto sa k prítomným prihovril týmito slovami:

Vaša Magnificencia, Spectabili, Honorabili, Illustrissimi, Excelencie, dámy a páni a zďaleka nie v poslednom rade moja manželka Lucia, svoj príhovor poviem po slovensky, ale dovoľte, aby som sa najprv ospravedlnil tým prítomným, ktorí slovenčinou nevládnu. Ladies and gentlemen, I will now say a few words in Slovak and I apologize to those of you, who do not speak this language, for the inconvenience to have to listen to me without understanding. Please, consider the bright side - you might be better off than those who do understand. Verte, že používam slabé slová, ak poviem, že sa mi zdá skoro neuveriteľné, že stojím na pôde svojej alma mater, Slovenskej technickej univerzity, dokonca v tej istej budove, kde pred viac ako pol storočím môj otec zakladal Ústav palív a ja neskôr skoro zomieral strachom pred písomkami z matematiky.

A navyše, že ďakujem za vysokú poctu, akou je doktorát honoris causa.

Keď som pred štvrtstoročím odchádzal do sveta, bolo jasné, že táto krajina a táto škola už ostanú iba spomienkou. Ale táto škola ostala spomienkou dobrou. Nehovorím iba za seba, ale za mnohých, roztrúsených po svete, ktorých som poznal a poznám, keď poviem, že vedomosti a úroveň absolventov tejto školy nezaostali za vedomosťami a úrovňou absolventov svetových škôl tých najzvučnejších mien. I keď sme súťažili, používajúc spočiatku väčšinou lámanú angličtinu, či iné lámavé jazyky, získanie rešpektu a zodpovedajúceho postavenia bolo len otázkou času. To, čo mi dala táto škola bolo to jediné, čo sa na hraniciach nedalo kontrolovať a zároveň to jediné, čo malo ozajstný význam, čo mi otvorilo dvere do sveta.

Dostal som veľa a teraz tu stojím a ďakujem.

Tradičia skvelého školstva rakúskej monarchie a predvojnovaj republiky ostali zachované do veľkej miery i vo víchriciach povojnových udalostí a treba len ľutovať, že musel prísť demokratický prevrat, aby stredoeurópske školstvo začalo napodobňovať pochybné vzory zväčša školstva severoamerického. Toho školstva, ktorého základný a stredný stupeň boli ťažko a pravdepodobne nezvratne poškodené takzvané politicky korektnými reformátormi školstva, ktorého stredný stupeň produkuje nemalé percento funkčne negramotných absolventov. Čítal som v slovenskej tlači, ako sa treba vo výučbe zbaviť memorovania faktov a podporovať kreativitu. Kreativita je originálnym spájaním známych faktov v myšlienkovom procese. Pokiaľ tie fakty v hlave nie sú, nestane sa nič. Podporovanie neopodstatneného sebavedomia a takzvanej kreativity vyústilo v severoamerickom strednom školstve do produkcie sebavedomých ignorantov, ktorých univerzity musia doučovať základné vedomosti.

Inžinierske vzdelávanie prešlo od svojich počiatkov dlhú cestu. Žijeme vo svete, ktorý sa veľmi líši aj od sveta spred dvadsiatich rokov. Dokonca i pedagogická metodológia inžinierskeho vzdelávania sa zmenila s pokrokom v informačných a komunikačných technológiách. Rastie tlak na vytvorenie multidisciplinárneho štúdia a zahrnutie medzinárodných komponentov v nových curriculách.

Pokiaľ všeobecné inžinierske vzdelanie je potrebné na zaistenie inžinierovej prispôsobivosti v rýchlo sa meniacom svete, na druhej strane rastie tlak pre väčšiu špecializáciu. Takými špecializáciami sú napríklad softvérové inžinierstvo, výroba a design na mikro a nano škále a bioinžinierstvo.

Pre bohatstvo a prosperitu národa je naprosto nutné, aby bol úspešný v dnešnej na vedomostiach založenej (knowledge-based) svetovej ekonómii. V tomto snažení inžinieri hrajú kritickú úlohu cestou inovácie a tvorby na vedomostiach založených produktov a služieb. Každá krajina si musí byť vedomá úlohou vedy a technológie ako primárneho nástroja na zvýšenie svojej súťaživosti pre zlepšenie svojej ekonomie a životnej úrovne. Ale inžinieri budúcnosti musia byť viac ako inovátori a strážcovia technológií – musia participovať v medzinárodnom ob-

chode, musiať mať jasné pochopenie udržateľného rozvoja, pracovať v multidisciplinárnych teamoch, byť skvelými komunikátormi so schopnosťami podnikateľstva a vodcovstva. Je preto otázkou základnej dôležitosti, aby si najlepší mladí študenti vybrali inžinierske vzdelanie.

Inžinierstvo súťaží s inými profesiami. Je preto imperatívom, aby potenciálni študenti dostali príležitosť oceniť inžiniersku kariéru. Inžiniersky program je akademicky náročný. Zároveň v istej časti spoločnosti panuje názor, že technológia napreduje príliš rýchlo. Nedôvera, alebo dokonca nepriateľstvo voči technológii môže byť čiastočne následkom niektorých prostredí škodlivých a neúnosných projektov dvadsiateho storočia, projektov, ktoré boli výsledkom nepochopenia, alebo nezájmu o biologické systémy. Popri kritike je ale spravodlivé poukázať na úlohu, ktorú technológia hrá pri riešení problémov spôsobených ľudskými vplyvmi. Inžinierstvo v súčasnosti má lepšie pochopenie prírodných procesov, fyzikálnych a biologických. Na rozdiel od tvrdenia fanatikov a exhibicionistov, ktorí si zo šírenia strachu a hrozivých predpovedí svetových katakliziem vytvorili celkom lukratívny celoživotný business, mnohé prírodné oblasti, mestské aglomerácie, živočíšne druhy atď. sú dnes v lepšej situácii ako kedykoľvek za posledných sto rokov.

Netreba tiež zabúdať, že len s bohatstvom národov, s tým bohatstvom, ktoré sa vďaka inžinierstvu vytvorí, vznikne záujem a prostriedky na starostlivosť o životné prostredie. Kto bojuje o prežitie sa len málo stará o dôsledky svojich činov pre ďalšie generácie. Prostredie a ekonómia sú previazané – nemožno mať úspech v jednom bez úspechu v druhom. Nároky spoločnosti môžu byť uspokojené bez ohrozenia budúcich generácií udržiavaním ekonomických a ekologických potrieb v rovnováhe.

Znížená dostupnosť prostriedkov sa stala realitou. A to určite platí aj o univerzitnom vzdelávaní. Je pochopiteľné, že vlády majú priority, ktorým sa musia podrobiť, či už preto, že to vyžadujú záujmy národa, alebo len snaha zvíťaziť v budúcich voľbách. V Kanade takým permanentným a rastúcim vysávačom rozpočtu je zdravotná starostlivosť, samozrejme popri desiatkach miliárd dolárov, utratených z dôvodov politickej korektnosti, ľúbivej politiky, alebo čirer frivolnosti našich demokraticky zvolených predstaviteľov. Je jasné, že voliča sa viac dotýka fakt, že musí čakať niekoľko mesiacov na lekársky zákrok, ktorý si vyžaduje najmodernejšiu zdravotnú techniku, než fakt pomalej erózie univerzitného školstva, aj keď to má vychovať nových lekárov a inžinierov. Ktorý dolár z našich daní prinesie viac voličských hlasov?

Viem si predstaviť, akým potrebám a tlakom čelí slovenská vláda s mešcom výrazne ľahším. Ale či je to Kanada, Slovensko, alebo ktorákoľvek iná krajina – vlády si musia uvedomiť, že investície do vzdelania sú najstrategickejšími zo všetkých investícií. Zajtrašie bohatstvo bude tvorené dnešným vzdelaním. Uvediem niekoľko čísel zo štatistik z roku 2002. Ak v USA vydal štát na jedného študenta ročne 1015 dolárov, čo bolo 2,7 % hrubého národného dôchodku (HDP), Kanada vydala na študenta 411 dolárov – 1,4 % HDP, Nemecko, Británia a Francúzsko v priemere 250 dolárov – 1 % HDP, Maďarsko a Česká republika v priemere 135 dolárov, tiež 1 % HDP,

Slovensko 97 dolárov – 0,8 % HDP. Našťastie Poľsko vydalo iba 76 dolárov, čo bolo síce tiež 0,8 % HDP, ale predsa len trochu menej. Chápem, že na Slovensku zjde jeden dolár ďalej ako v USA, alebo Kanade, ale za istou hranicou sa cesta stane skôr púťou.

Potešujúcou pre slovenské technické univerzity by mohla byť štatistika, ktorá ukazuje, že pokiaľ v roku 2000 bolo v USA zo všetkých absolventov univerzít 7 % z technických škôl, v Kanade 8 %, vo Francúzsku a Británii 10, respektíve 11 %, na Slovensku to bolo 15 %. Percentuálne viac absolventov bolo iba v Českej republike (16 %) a Nemecku (19 %). Žiaľ, súčasný stav technológií podstatne redukuje výkonnosť univerzitne vzdelaných profesionálov. Na vyprodukovanie 1 milióna dolárov Slovensko potrebuje 4,82 univerzitne vzdelaných profesionálov, kým v pôvodných krajinách Európskej únie je na to isté potrebné 0,89 univerzitne vzdelaných profesionálov. Tento nepomer medzi úrovňou vzdelania a produktivitou možno vysvetliť iba tým, že iné faktory produkcie veľmi zaoštvávajú. A to je oblasť, kde inžinieri budú viac ako potrební. Jedným z veľkých problémov inžinierskeho školstva v Kanade je nábor kvalifikovaných profesorov. Od roku 1997 do roku 2001 sa množstvo študentov v bakalárskom štúdiu v Kanade zvýšilo o 18,5 %. V tom istom čase počet akademických učiteľov sa zvýšil iba o 15 %. V budúcej dekáde viac ako 50 % profesorov bude v dôchodkovom veku. Na druhej strane, množstvo doktorandov, ktorí graduovali sa znížilo o 24 % a množstvo začínajúcich doktorandov stagnuje. Inžinierske fakulty sa museli vyrovnávať so zvýšeným počtom študentov práve v čase, keď boli postihnuté obmedzením financovania. Triedy sa zväčšili, zafaženie vyučovaním a supervíziou výskumu sa zvýšilo.

Výskum a vývoj: Definujúce podmienky pre súťaživosť v rozvinutých krajinách sa zmenili. Výzvou pred desiatimi rokmi bola reštrukturalizácia, zníženie nákladov a zvýšenie kvality. Dnes pokračujúce operačné zlepšenia sú samozrejmosťou. Rozvinuté krajiny, produkujúce štandardné produkty za použitia štandardných metód si neudržia schopnosť súťažiť. Spoločnosti musia byť schopné inovovať na globálnych hraniciach. Musia vytvoriť a priniesť na trh nové produkty a procesy, ktoré posúvajú hranice technológií a musia to robiť tak rýchlo, ako rýchlo sú ich konkurenti schopní ich dobehnúť. Inými slovami: Musíme investovať veľa peňazí do výskumu a vývoja, aby sme mohli s veľkou frekvenciou prichádzať s novými produktmi a viesť trh; následne, aby sme prežili na veľmi inovatívnom trhu, musíme investovať veľa peňazí do výskumu a vývoja.

V súčasnosti Kanada produkuje 4 % svetových vedomostí, ktoré pochádzajú z výskumu. V roku 2000 - 2001 bola Kanada na štrnástom mieste na svete v investíciách do výskumu s 1,94 % HDP. Cieľom je dosiahnuť piate miesto. Špecifikum Kanady, pravdepodobne vyplývajúcim z našej blízkosti k USA a previazaním medzinárodných spoločností je, že pokým v USA 70 % výskumníkov (750 000 ľudí) pracuje v súkromnom sektore, v Kanade je výskum v súkromnej sfére výrazne menší. To má veľký význam pre kanadské univerzity: spoločnosť od univerzít neočakáva iba zaistenie vysokej kvality vzdelania a nové objavy, ale aj pomoc pri aplikácii a prvých krokoch ich komercializácie.

Aj Slovensko sa borí s problémom výskumu. Kým investície do výskumu v pôvodných krajinách Európskej únie sú 1,86 % HDP, na Slovensku je to 0,35 %.

Jedným z možných riešení, veľmi podporovaným v Kanade, je tvorba partnerstva medzi priemyslom a univerzitami. Veľké projekty dnes často potrebujú multidisciplinárne tímy vytvorené univerzitami a priemyslom. S rastúcimi nákladmi na špičkový výskum sa partnerstvo medzi priemyslom, univerzitami a vládami stáva čoraz viac dôležitým a duplikácia čoraz viac neekonomickou.

Významným kanadským federálnym grantovým programom je Program kolaboratívneho partnerstva, v ktorom federálna vláda prispieva výskumným katedrám na univerzitách tými istými finančnými prostriedkami aké katedry získajú od priemyslu. Katedry sa venujú základnému a aplikovanému výskumu, ktorý je relevantný pre priemyselného partnera.

Univerzita garantuje permanentnú profesorskú pozíciu a infraštruktúru pre výskum.

Moja pozícia na calgarskej univerzite je výsledkom takejto kolaborácie medzi priemyslom, federálnou vládou a univerzitou. NSERC/Industrial Research Chair in Bituminous Materials bol na calgarskej univerzite založený v roku 1995. Katedra tvorí centrum pre rozvoj vedy a inžinierstva bitúmenových materiálov a sústreďuje sa na výskum a výučbu nových vedcov a inžinierov v tejto oblasti.

Katedra obdržala behom svojho jestvovania značné finančné prostriedky od svojho priemyselného partnera - spoločnosti Husky Energy a od federálnej vlády. V tomto roku spoločnosť Husky Energy poskytla katedre dostatočne veľký finančný dar, aby sa mohla stať permanentnou.

Ale priemysel môže ponúknuť oveľa viac ako iba peňažné a materiálové donácie. Ilustrovaním dôležitosti inžinierstva a možnosti vzrušujúcich a významných kariér potenciálnym študentom v školách, komunitách a médiách, priemyselné spoločnosti a profesionálne inžinierske organizácie môžu pomôcť priviesť najlepších študentov na cestu inžinierskeho vzdelania.

Priemysel môže poskytnúť mentorov pre študentov inžinierstva. Významné sú priemyselné sabatikály pre členov akademického zboru, využitie kvalifikovaných inžinierov z priemyslu ako školiteľov graduovaných študentov, využitie dobrovoľníkov z priemyslu na individuálne prednášky v kurzoch a na hranie veľkej úlohy v takzvanom celoživotnom učení (life-long learning). Celoživotné učenie sa následkom rýchlych zmien technológií a pokroku vo vedomostiach stalo nutnosťou.

Do akej miery potreba zvýšenej kvalifikácie prenikla do vedomia priemyselných inžinierov môže byť ilustrované faktom, že ak pred dvadsiatimi rokmi drvivá väčšina inžinierov v calgarských hlavných stanoch olejových spoločností mala iba bakalársky diplom, dnes pravdepodobne viac ako polovica má vyššie vzdelanie, či už M.Sc., Ph.D., Master of Engineering, Master of Business Administration a podobne.

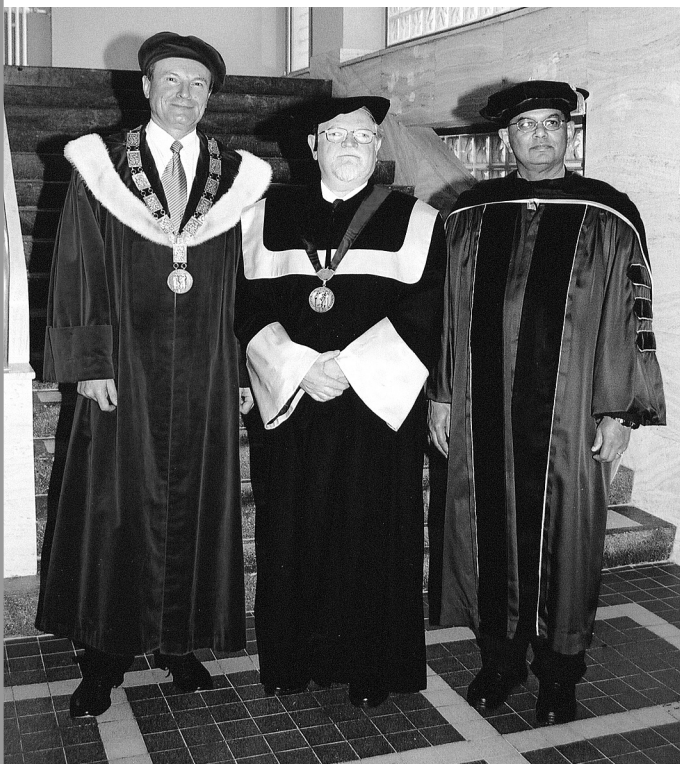
A to ma privádza k poslednej téme. Významnou otázkou na Slovensku sa stali poplatky študentov za vysokoškolské štúdium. V Kanade tieto poplatky jestvujú. Žiaľ, pri znižovaní podpory od vlád sa zvyšovanie týchto poplatkov stalo pre univerzity najjednoduchším zdrojom kompenzácie chýbajúcich prostriedkov. Veľké množstvo študentov končí bakalárske štúdium s obrovským dlhom, dlhom, ktorý budú splácať desiatky rokov. Mnoho študentov nepokračuje v ďalšom štúdiu zo strachu pred rastom tohto dlhu.

Je rozšírený názor, že štúdiom dostane človek výhodu, za ktorú má zaplatiť. V skutočnosti každý vysokoškolsky vzdelaný človek za svoj život investíciu, ktorú doň krajina dala mnoho-

krát vráti – už tým najprimitívnejším spôsobom vo vyšších daniach, ale oveľa viac tvorbou hodnôt pre spoločnosť. A ak je čo i len jeden talentovaný mladý človek odradený od vysokoškolského štúdia strachom pred nákladmi a dlhmi, krajina neurobila dobrý obchod.

Na záver ešte raz ďakujem mojej alma mater za významnú poctu, ktorú mi udelila a želám jej i vám všetkým do ďalších rokov veľa úspechov.

Ďakujem vám za trpezlivosť.

Dr.h.c. Ludovít Zanztto s rektorom STU Vladimírom Bálašom a dekanom University of Calgary Chan Wirasinghe

KALEIDOSKOP

Kalendárium

Dňa 10. októbra sme si pripomenuli **85. výročie** narodenia prof. Ing. Dr. techn. **Vladimíra Šiškeho**, významného odborníka v oblasti technológie maltovín. Na Chemickú fakultu SVŠT prišiel v roku 1952 z Brna, kde v tom čase práve prebiehala reorganizácia vysokých škôl. Na Katedre anorganickej technológie úspešne viedol špecializáciu „technológia silikátov“, z ktorej sa postupne vyprofilovala samostatná Katedra chemickej technológie silikátov. Za profesora bol vymenovaný v roku 1963. Popri pedagogickej činnosti pracoval prof. Šiške aj vo výskume, hlavne v oblasti diferenciálnej termickej analýzy,

chémie a technológie maltovín či pri riešení vlastností surovín. Ako významný silikátový odborník bol pravidelne prizývaný na zasadnutia technicko-ekonomických rád viacerých podnikov a vedeckých rád vysokých škôl. Hoci zo služieb našej školy oficiálne odišiel v roku 1970, už od roku 1964 prostredníctvom UNESCO dlhodobo pôsobil v zahraničí ako expert – technológ. Po návrate z Afriky (Ghana, Tanzánia) v roku 1971 pracoval v pŕerovských strojárňach a neskôr ako generálny riaditeľ Cementárne a vápenky v Trenčíne.

(M. N.)

V týchto dňoch si pripomíname **storočnicu** od narodenia prof. RNDr. **Blahoslava Stehlíka**. Narodil sa v 17. novembra 1904 v Javorníku pri Hodoníne. Vysokoškolské štúdium chémie, fyziky a matematiky absolvoval na Prírodovedeckej fakulte MU v Brne, kde ako asistent Ústavu teoretickej a fyzikálnej chémie pracoval do roku 1933. Po tomto roku nasledovala etapa jeho pôsobenia ako stredoškolského profesora na viacerých školách na Morave i Slovensku. V službách SVŠT pracoval v rokoch 1946-51, pričom sa ako prednosta významnou mierou zaslúžil o budovanie a rozvoj Ústavu fyzikálnej chémie. Na obdobie dvoch šk. rokov – 1950/51 a 1951/52 bol vymenovaný za dekana Chemickej fakulty. V tejto funkcii však zotrval iba jeden akademický rok, keďže na požiadanie Ministerstva národnej obrany bol preložený na Vojenskú technickú akadémiu do Brna. Jeho ďalšími pôsobiskami sa neskôr stala Vysoká škola chemickotechnologická v Pardubiaciach a Prírodovedecká fakulta UJEP v Brne. Ako vedec vyvinul vlastnú osmometrickú metódu výskumu zloženia molekulyových zlúčenín existujúcich vo vodných roztokoch. Venoval sa štúdiu štruktúry a vlastností zlúčenín viacväzbového striebra s použi-

tím kinetických a elektrochemických metód.

(M. N.)

Pred **80 rokmi** – 20. novembra 1924 – sa v Bardejovskej Novej Vsi narodil prof. RNDr.

Ján Ivan, CSc. Po ukončení štúdia na Slovenskej univerzite v Bratislave v roku 1950 krátko pôsobil na Prírodovedeckej fakulte SU v Bratislave. V rokoch 1950 až 1993 pôsobil na STU, najskôr na Elektrotechnickej fakulte a od šk. roku 1961/62 – od vzniku Katedry matematiky a deskriptívnej geometrie – na Strojníckej fakulte. V roku 1964 bol vymenovaný za docenta pre odbor matematika a 1. januára 1991 za profesora pre odbor matematická analýza. V oblasti vedeckovýskumnej činnosti jeho nosným odborom bola algebraická teória pologrúp. Výsledky, ktoré v tejto oblasti dosiahol sú uvádzané a citované aj v zahraničných monografiách z teórie pologrúp. Veľmi záslužnú prácu vykonal pri zabezpečovaní výučby matematiky učebnými textami tak pre vysoké školy technického smeru, ako aj pre široký okruh absolventov všetkých typov stredných škôl. V školských rokoch 1967/70 až 1971/72 bol prodekanom SjF.

(G. G.)

Gratulujeme prof. Blanke Kolibiarovej

V informáciách z vedeckej rady STU sú spomenutí pedagógovia, ktorým bola udelená Medaila STU. Dvoch z nich - jubilantov - vám predstavujeme.

Prof. Blanka Kolibiarová sa narodila 9. októbra 1924 v Banskej Bystrici, kde absolvovala gymnázium. V rokoch 1945-50 študovala na Prírodovedeckej fakulte v Bratislave odbor matematika - fyzika. Po ukončení štúdia, od 1. septembra 1950, nastúpila ako asistentka na Ústav matematiky SVŠT vedený akademikom Jurajom Hroncom, po jeho odchode v januári 1951 akademikom Štefanom Schwarzom. Po nástupe sa zapojila do vytvárajúceho sa kolektívu v Seminári akademika Schwarza, orientovanom na algebru s následným riešením štátnej úlohy Abstraktné a topologické pologrupy, v rámci ktorej z teórie poloogrúp publikovala práce, aktívne sa zúčastňovala na konferenciách doma i v zahraničí. Z tejto oblasti obhájila v roku 1966 kandidátsku prácu z fyzikálno-matematických vied, získala titul RNDr., habilitovala sa a bola vymenovaná za docentku pre odbor matematika od 7. júla 1969. Dňa 1. novembra 1982 bola vymenovaná za profesorku pre odbor matematika.

V roku 1962 sa z celotechnickej Katedry matematiky akad. Schwarza odčlenili pracovníci pôsobiaci na Stavebnej fakulte do novovytvorenej Katedry matematiky a deskriptívnej geometrie na Stavebnej fakulte, do ktorej sa začlenila aj asistent-

ka Kolibiarová, avšak po všetky ďalšie roky svojho pôsobenia na SVŠT zostala členkou Seminára akad. Schwarza. Od októbra 1972 bola poverená vedením Katedry matematiky a deskriptívnej geometrie Stavebnej fakulty, ktorú viedla vyše 17 rokov.

Prof. B. Kolibiarová si z rúk rektora STU preberá Medailu STU, v strede prof. J. Sítek

Od roku 1970 až do roku 1990 sa vo zvýšenej miere venovala aj problematike výučby matematiky. Podieľala sa na riešení celoštátnej úlohy Ministerstva školstva v Prahe, zameranej na výučbu matematiky na vysokých školách technických, ekonomických a poľnohospodárskych, do úlohy zapojila aj časť členov katedry, viedla čiastkové úlohy, podieľala sa na riešení analogických rezortných úloh Ministerstva školstva v Bratislave, podieľala sa na tvorbe skrípt, metodických pomôcok, príspevkov v časopisoch a zborníkoch, na realizácii radu konferencií. Od roku 1974 bola členkou celoštátnej Odborovej komisie Ministerstva školstva pre matematiku a fyziku, od roku 1972 Komisie pre matematiku na vysokých školách technických, ekonomických a poľnohospodárskych pri Jednote čsl. matematikov a fyzikov v Prahe, od roku 1970 členkou pracovnej skupiny pri Výskumnom ústave inžinier. štúdia v Prahe, od roku 1975 členkou Odbornej komisie pre matematiku pri Ministerstve školstva v Bratislave, členkou Komisie expertov pre sledovanie a vyhodnocovanie prestavby vysokých škôl na Slovensku a ďalších komisií. Bola členkou aj viacerých komisií v rámci SVŠT a Stavebnej fakulty. Od roku 1964 mala na starosti Komisiu pre zahraničných študentov Stavebnej fakulty.

Dňa 20. marca 1989 jej prezident republiky udelil Medailu Jána Amosa Komenského za celoživotnú záslužnú výchovno-vzdelávaciu a vedecko-výskumnú prácu a podiel na úspešnej príprave absolventov vysokej školy. Dostala ďalšie ocenenia za vedeckovýskumnú a pedagogickú prácu: od SVŠT v októbri 1979 Striebornú medailu, v októbri 1984 Zlatú medailu, v októbri 1987 Pamätnú medailu 50. výročia založenia SVŠT za významné zásluhy o rozvoj SVŠT. Stavebná fakulta jej udelila v októbri 1989 medailu za výchovnú a výskumnú prácu a v októbri 1994 za zásluhy o výchovu stavebných inžinierov. Jednota slovenských matematikov a fyzikov ju ocenila aj čestným členstvom.

V októbri 2004 dostala od Stavebnej fakulty Plaketu Akademia Bellu a od Slovenskej technickej univerzity v Bratislave medailu za celoživotné dielo a za zásluhy o rozvoj STU v Bratislave.

Naša pani profesorka, tak spomínajú na ňu jej študenti, ktorých vychovala za svojho 42-ročného pôsobenia na Stavebnej fakulte. Spomínajú na ňu ako na vynikajúceho pedagóga, vysokokvalifikovaného vedca a odborníka, a na človeka s veľkým a dobrým srdcom. Pôsobila ako pedagóg, ktorý nielen odučil a odovzdal svoje vedomosti, ale do svojej práce vložil svoju dušu.

Prof. Kolibiarová hľadala metódy ako podať matematiku študentom tak, aby bola zrozumiteľná a hlavne aby bola použiteľná v odborných predmetoch na Stavebnej fakulte.

Spolupracovala s odbornými katedrami na obsahu prednášok a na metodike výučby. Bola vždy korektná ako voči študentom, tak aj voči svojim kolegom na katedre. Svojich kolegov nabádala k svedomitej pedagogickej práci a sama im bola vzorom. Vyše 17 rokov budovala Katedru matematiky a deskriptívnej geometrie. Mladých kolegov viedla k vedeckej práci a podporovala ich úsilie dosiahnuť svoje predsavzatia. Pani prof. Kolibiarová je na zaslúženom dôchodku. Dožila sa v kruhu svojej rodiny - syna a dcéry s rodinami v zdraví 80-tych narodenín. Nezabudla však na našu školu. Naďalej sa zaujíma o dianie ako v spoločnosti, tak aj na našej škole a katedre. Pri rozhovoroch s ňou máte dojem, že je stále v plnom prúde pracovného života, že je stále s nami na katedre. Je snáď viac informovaná ako mnohí z nás. Jej životný optimizmus nám, ktorí sa s ňou stretávame, dáva silu pracovať svedomito ďalej.

Prajeme jej zo srdca ešte veľa veľa rokov v zdraví a pohode. Veľa krásnych chvíľ s deťmi a vnúčatami. Nech jej vnútorná sila a duševná krása je aj pre nás príkladom do budúcnosti.

Veľa zdravia a spokojnosti
zo srdca prajú

členovia Katedry matematiky a deskriptívnej geometrie

Marian Veselý – 60-ročný

Marian Veselý sa narodil 14. júla 1944 v Martine. Štúdium na základnej i strednej škole absolvoval v Bratislave. Zúčastnil sa na celoštátnych kolách matematickej a fyzikálnej olympiády, vo fyzikálnej olympiáde sa umiestnil medzi prvými dvadsiatimi v celoštátnom kole. Vysokoškolské štúdium na Elektrotechnickej fakulte (EF) SVŠT ukončil v decembri 1967 s priemerom 1,00 za celé štúdium.

Hneď po ukončení štúdia nastúpil na internú aspirantúru na Katedru rádiotechnológie EF SVŠT ku prof. Wernerovi Espe, ktorý bol uznávaným svetovým odborníkom vo vákuovej fyzike a technike, hlavne v oblasti materiálov pre použitie vo vákuu. V rámci aspirantúry absolvoval ročný pobyt v Tesle Vršovice v Prahe, kde vo výskumnom oddelení vyvíjal pyrolytický grafit ako perspektívny materiál na mriežky vysielacích elektrónok. M. Veselému sa tento materiál podarilo vyvinúť v roku 1969 ako prvému v ČSR - technológia je opísaná v jeho minimovej práci k dizertačnej skúške „Pyrolytický uhlík“.

Materiál bol neskôr úspešne využitý na mriežky vysielacích elektrónok z pyrolytického grafitu.

Na základe písomného konkurzu získal M. Veselý v roku 1969 Welch štipendium na ročný pobyt v laboratóriu podľa vlastného výberu. Po dôkladnom zvážení možností spolu so svojím školiteľom prof. W. Espe sa rozhodol pre výskumné laboratórium „Coordinated Science Laboratory“ na Univerzite štátu Illinois v USA v pracovnej skupine prof. Gerta Ehrlicha. Pracovné zameranie bola iónová mikroskopia a výskum vlastností materiálov v silnom elektrickom poli. Prof. G. Ehrlich ponúkol ročné predĺženie pobytu, vďaka čomu M. Veselý ukončil štúdium na predmetnej univerzite a získal titul M. Sc. v odbore fyzikálna metalurgia. Jeho diplomová práca bola venovaná problematike „Odparovanie elektrickým poľom – model a experiment“. V rámci pobytu sa významne podieľal na stavbe unikátneho zariadenia – atómovej sondy iónového mikroskopu. V tom čase to bolo tretie zariadenie tohto typu na svete.

Po návrate z USA dokončil a v apríli 1974 úspešne obhájil dizertačnú prácu „Atómová sonda iónového mikroskopu“. Jeho pôvodný školiteľ prof. Espe sa, žiaľ, nedožil tejto udalosti, novým školiteľom bol prof. Rudolf Harman. M. Veselý zostal pracovať ako výskumný pracovník na Katedre mikroelektroniky (KME) EF SVŠT.

Venoval sa analýze povrchov tuhých látok metódami Augerovej elektrónovej spektrometrie (AES) a hmotnostnej spektrometrie sekundárnych iónov (SIMS). Práca bola zameraná na polovodičové materiály, na hĺbkové profilovanie a kvantitatívnu analýzu. Na KME postavil zariadenie SIMS z nakúpených komponentov. Neskôr sa venoval molekulárnej zväzkovej epitaxii (MBE) a v poslednom čase technológii prípravy diamantových a DLC vrstiev.

Po zmenách v roku 1989 sa stal vedúcim Katedry mikroelektroniky. Z tejto funkcie odišiel na post prorektora pre zahraničné vzťahy STU (1994). V tejto funkcii pôsobil 6 rokov (do roku 2000). V roku 1991 sa habilitoval na docenta. Jeho zásluhou sa fakulty STU môžu prezentovať v ročenke „Annual Report“ v anglickom jazyku. Počas svojho pôsobenia vo funk-

cii prorektora významne prispel k rozvoju medzinárodných vzťahov na STU. Zaslúžil sa o hodnotenie efektívnosti manažmentu na STU a jej fakultách Európskou asociáciou univerzít (CRE, teraz EUA). Bol tiež iniciátorom analýzy STU tímom nezávislých odborníkov prostredníctvom projektu US AID, výsledkom čoho bol celý rad odporúčaní pre STU. Išlo o pomerne pokrokové aktivity na obdobie konca deväťdesiatych rokov.

Po návrate na fakultu z iniciatívy dekana FEI v roku 2000 založil Kanceláriu programov Európskej únie (KPEÚ), ktorej vedúcim je dodnes. Kancelária napomáha zapojeniu pracovníkov hlavne do medzinárodných programov, ale aj sama podáva projekty, ktoré potom manažuje. Veľmi významné sú mobilné projekty v rámci programu Leonardo, ktoré umožňujú vyslať poslucháčov FEI STU do zahraničných firiem na riešenie konkrétnych projektov.

Vo svojej bohatej medzinárodnej aktivite bol M. Veselý členom organizačných a programových výborov viacerých medzinárodných konferencií (známe kongresy na TU Ilmenau, vákuové JVC konferencie a iné). Absolvoval prednáškové pobyty na TU Ilmenau, TU Dresden, na Univerzite v Ljubljane, Univerzite v Kyjeve, TEI Patras. Je autorom viacerých vyžiadanych referátov, mnohých prednášok i posterov na medzinárodných konferenciách.

M. Veselý sa významným spôsobom podieľal na úspešnosti katedry, fakulty a tým aj STU pri podávaní projektov v rámci programov Tempus, Leonardo, 4. RP, 5. RP a 6. RP, ktoré boli úspešné a navrhnuté na financovanie. Momentálne pôsobí v Rade programu CEEPUS v SR, je viceprezidentom Slovenskej akademickej asociácie pre medzinárodnú spoluprácu (SAAIC), poradcom Odboru vedy a techniky na vysokých školách MŠ SR, kontraktorom pilotného projektu ICOTEL, koordinátorom mobilného projektu SUWAM (oba v rámci programu Leonardo), lokálnym koordinátorom projektu 5. RP/6. RP Europractice.

Slovenská akadémia vied ocenila M. Veselého medailou A. Stodolu, Slovenská technická univerzita mu k životnému jubileu udelila Medailu STU.

*František Janíček
dekan FEI*

(príspevok bol krátený redakciou)

Slávnostná imatrikulácia na Univerzite tretieho veku

15. októbra 2004 sa uskutočnila na pôde STU v aule na Mýtnej ulici slávnostná imatrikulácia poslucháčov 1. všeobecného ročníka Univerzity tretieho veku. V akademickom roku 2004/2005 Univerzita tretieho veku vstúpila už do siedmeho roku svojej existencie.

Novoprijatí poslucháči si slávnostne prebrali indexy z rúk prorektora Roberta Špačka, v zastúpení rektora STU, a prorektora pre vzdelávanie Jána Kalužného.

Bola radosť dívať sa do spokojných a rozžiarených tvárí plných očakávania nových zážitkov práve z takéhoto vzdelávania. Celkovo do univerzitných lavíc zasadlo okolo 500 poslucháčov, z toho 113 do prvého všeobecného ročníka, ktorý musí

absolvovať každý novoprijatý poslucháč. Záujem o toto štúdium je z roka na rok väčší. Aj preto sa vedenie UTV snaží vyhovieť rozmanitými a hlavne z pohľadu a záujmu poslucháčov zaujímavými študijnými odbormi, medzi ktoré patria: dejiny architektúry, architektúra a urbanizmus, záhradná a krajinná architektúra, potraviny a zdravie človeka, starostlivosť o telesné a duševné zdravie, počítače, praktické využitie počítačov a internet.

Novoprijatým poslucháčom želáme pevné zdravie, ktoré je dnes tak prepotrebné na to, aby v pohodovej atmosfére nasýtili svoj hlad po vedomostiach, absorbovali široké spektrum nových poznatkov, užitočných rád a bohatých diskusií práve na našej univerzite.

*Martina Charišová
Inštitút celoživotného vzdelávania STU*

Č O V Á S / N Á S T R Á P I

Ad: LETENKY

„V apríli 2003 som uskutočnil služobnú cestu do Madridu, začiatkom júna 2004 do Helsínk. Náklady hradili partneri. Zodpovední úradníci fakulty ma na pokyn rektorátu v oboch prípadoch nútili zakúpiť si letenky vo firme SATUR. Odmietol som s tým, že fyzicky a morálne zdravý, logicky uvažujúci človek nemôže zbytočne vyhodit peniaze, ktorých je, ako všetci vieme, na tých miestach kde by mali byť, zúfalý nedostatok. Nemôže to byť v duchu žiadneho zákona. „
(Ivan Baláž, Spektrum č. 2, 2004/05)

Ako trojnásobná organizátorka verejnej súťaže na letenky a služby súvisiace s leteckou dopravou osôb do zahraničia považujem za potrebné a užitočné reagovať na tento článok, nakoľko sú v ňom uvedené určité skutočnosti svedčiace o neúplnej resp. nedostatočnej informovanosti zamestnancov STU, ktorých sa táto problematika dotýka pri zabezpečovaní zahraničných pracovných ciest.

Konkrétne je to otázka získavania leteniek u iných cestovných agentúr za cenu nižšiu ako vie do konkrétnej destinácie zabezpečiť súčasný zmluvný partner STU Satur Travel. Každý, kto častejšie využíva leteckú dopravu, vie, že cena konkrétnej le-

tenky závisí od viacerých faktorov: predovšetkým je to čas, kedy sa letenka objednáva, trasa letu a s tým súvisiaci počet prestupov, sezónnosť a pod. Všetky cestovné agentúry získavajú letenky z rovnakých rezervačných systémov leteckých spoločností a konečná cena do požadovanej destinácie závisí od optimálneho zostavenia trasy letu a obchodnej prirážky tej ktorej cestovnej agentúry.

V článku spomínané zľavy z cien leteniek, ktoré poskytujú niektoré agentúry na študentské a učiteľské preukazy, nie sú paušálne a vo všeobecnosti ich možno považovať za premyslený marketingový ťah zameraný na také citlivé sociálne skupiny, ako sú študenti a vysokoškolskí učitelia. Potvrďuje to aj skutočnosť, že tieto agentúry nemajú záujem vstúpiť s STU do dlhodobejšieho zmluvného vzťahu.

Konkrétne k skúsenosti autora príspevku, že ho úradníci fakulty na pokyn rektorátu nútili zakúpiť drahšie letenky v SATUR Travel odvolávajú sa pritom na zákon o verejnom obstarávaní: Zákon o verejnom obstarávaní v platnom znení vymedzuje podmienky a postupy obstarávateľov pri získavaní zmluvných partnerov. Jeho platnosť je časovo obmedzená dňom podpísania zmluvy. Potom nasleduje napĺňanie podmienok zmluvy obidvoma zmluvnými stranami. Všetky záležitosti s týmto súvisiace sa riadia zákonmi, podľa ktorých bola zmluva uzatvorená, v tomto prípade je to Obchodný zákonník.

Možnosť získania leteniek za „akciové ceny“ bola prerokovaná so zástupkyňou Satur Travel už v minulom zmluvnom období. Nákupy leteniek u iných cestovných agentúr v prípade výrazne nižších cien zmluvný partner akceptuje a nehodlá voči STU uplatňovať sankcie pre porušovanie zmluvy.

Fakulty STU dostali prostredníctvom tajomníkov k dispozícii spomínanú zmluvu. Rektorát nevydal žiadne usmernenie ohľadne uplatňovania tejto zmluvy, naopak, je plne v kompetencii zodpovedných zamestnancov fakúlt posúdiť ekonomickú efektívnosť toho-ktorého riešenia a umožniť v opodstatnených ojedinelých prípadoch zakúpiť si letenky mimo zmluvného partnera.

Na rozdiel od pisateľa kritického príspevku mám z viacerých zdrojov STU informácie potvrdzujúce maximálnu spokojnosť so službami nášho zmluvného partnera, hlavne čo sa týka cien leteniek, ktoré sú v mnohých prípadoch lacnejšie ako autobusové lístky do rovnakej destinácie.

Eva Šimonová

oddelenie plánu, rozpočtu a verejného obstarávania R STU

ŠPORT

Mikuláš Dzurinda slávnostným štartérom Malokarpatského maratónu v Trnave

Dňa 16. októbra 2004 sa na Materiálovotechnologickej fakulte STU v Trnave uskutočnil jubilejný 30. ročník Malokarpatského maratónu, súčasťou ktorého bol aj 12. ročník Medzinárodných majstrovstiev SR vysokých škôl v maratóne, 10. ročník Majstrovstiev SR veteránov v maratóne, 30. kolo Slovenskej bežeckej ligy 2004 a tiež

Majstrovstvá mesta Trnavy 2004 v maratóne. Stodevätásť odvážnych atlétov postavilo sa na štart najťažšej ľahkoatletickej disciplíny, ktorou je maratónsky beh, aby sa popasovali s vyše 42 km dlhou traťou, ktorá viedla z Trnavy cez Horné Orešany, Dolné Orešany, Suchú nad Parnou a späť do Trnavy.

Pretekárov i hostí, medzi ktorými bol i predseda vlády SR Mikuláš Dzurinda, privítal dekan Materiálovotechnologickej fakulty STU prof. Ing. Jozef Sablik, CSc., ktorý pretekárom zaželal veľa síl a pretekárskej vytrvalosti v neľahkom preteku. K slovám dekana fakulty sa krátkymi prívormi pripojili aj predseda vlády SR Mikuláš Dzurinda a primátor mesta Trnava Štefan Bošňák.

Po tomto slávnostnom úvode nasledoval ostrý štart 30. ročníka Malokarpatského maratónu, ktorý odštartoval predseda vlády, ktorý sám v roku 1986 Malokarpatský maratón absolvoval ako aktívny účastník a časom 2:54:57 si vytvoril osobný rekord. Po zaznení výstrelu vyše stočlenné pretekárske pole sa pustilo do boja s časom ale aj s počasím, pretože toto bolo po celej trati chladné a upršané.

Po vyše dvojhodinovom zápelení na ťažkej, dažďom premočenej trati mohli rozhodcovia zaznamenať zaujímavé časy.

V článku uvádzame len tých pretekárov, ktorí najlepšie zvládli všetky nástrahy maratónskej trate. Žiada sa však uviesť, že zvíťazili všetci, ktorí dobehli do cieľa a všetkým

účastníkom patrí úprimný obdiv za predvedený výkon.

Ako súčasť 30. ročníka Malokarpatského maratónu Katedra telesnej výchovy a športu MTF STU usporiadala odborný seminár s tematikou vytrvalosti v jednotlivých športoch. Seminár bol otvorený športovej verejnosti, viedol ho prof. PhDr. Pavol Glesk, CSc., a odzneli na ňom zaujímavé príspevky z radov aktívnych pretekárov – maratóncoi a ďalších odborníkov z uvedenej oblasti.

Na záver treba už len konštatovať, že Malokarpatský maratón i napriek nepriaznivému počasiu, ktoré ho sprevádzalo, sa vydaril, a to vďaka obetavým organizátorom – Katedre telesnej výchovy a športu, vedeniu Materiálovotechnologickej fakulty STU i vedeniu mesta Trnava a všetkým tým, ktorí sponzorsky podporili toto krásne športové podujatie. Poďakovanie patrí všetkým, primárne však všetkým bežcom, ktorí sa svojimi výkonmi postarali o to, že 30. ročník Malokarpatského maratónu bol slávnostný, dôstojný, športovo hodnotný a pre všetkých účastníkov, organizátorov i hostí nezabudnuteľný.

Kategória A muži do 39 rokov

1. Eduard Králik slávia UK Bratislava 2:35:22
2. Peter Mikula AŠKP Žilina 2:36:50
3. Ján Moravec ŠKP Skalica 2:39:55

Kategória ženy – všetky vekové kategórie

1. Andea Berešová KRSHA Bratislava 3:13:49
2. Zlatka Semanová BELLE Exp. Ing. Košice 3:33:30
3. Jana Podhradská Danová 3:38:51

Kategória vysokoškoláci

1. Ivan Urcikán VKF Nitra 2:48:52
2. Ondrej Evin UPJŠ Košice 2:51:55
3. Ladislav Bartoš Žilinská univerzita 3:03:09

Dušan Rafaj
Katedra telesnej výchovy a športu MTF

Rektor Slovenskej technickej univerzity v Bratislave
Vladimír Bálež
si vás dovoľuje pozvať na
predvianočný program

VUS

Technik

"Zázrak menom dieťa"

8. decembra 2004
19.00 hod.
v koncertnej sále
Slovenského rozhlasu
na Mýtnej ul. 1
v Bratislave

■
Distribúcia vstupeniiek: od 30. 11. 2004
pre rektorát a univerzitné pracoviská –
oddelenie práce s verejnosťou R-STU
pre fakulty – sekretariáty dekanov

Účinkujú:
Komorný orchester
a Spevácky zbor
VUS Technik

Dirigujú:
Mirko Krajčí
Branislav Kostka
Juraj Jartim
Martin Leginus

SPEKTRUM STU (Technik – revue slovenských technikov, 9 ročníkov – 1940-1949; Technika – závodný časopis SVŠT, 9 ročníkov – 1958-1967; Technika – revue SVŠT, 2 ročníky – 1968-1970; Technika – spravodajca SVŠT, 8 ročníkov – 1982-1990; Informácie STU, 5 ročníkov – 1990-1994) vydáva Slovenská technická univerzita v Bratislave, Vazovova 5, 812 43 Bratislava, tel. č.: 02/57294 584, fax: 02/57294 333, e-mail: viera.jancuskova@stuba.sk

Zodpovedná redaktorka: Viera Jančušková. Grafická koncepcia: Karol Rosmány Grafická úprava: Karol Thiry Fotografka: Etela Križiková Redakčná rada: Emília Bednárová, Jozef Dzivák, Maroš Finka, Ladislav Javorčík, Peter Kostka, Zuzana Mokošová, Milan Petráš (predseda), Tatiana Sikorová, Robert Špaček, Eva Troščáková, Ján Vajda.

Tlač: Vydavateľstvo STU, Bratislava. Registrácia: MK SR 1334/95. TS:09. ISSN 1336-2593. Nepredajné. Uzávierka čísla: 12. novembra 2004.

**Pomôžte budovať základy budúcnosti.
Využite šancu a prihláste projekty
do prvej celosvetovej súťaže spoločnosti
Holcim v udržateľnej výstavbe - Holcim
Awards for Sustainable Construction*.
Celková výška dotácie je 2 milióny USD.
Prihláste sa na www.holcimawards.org**

Holcimfoundation
for sustainable construction

Holcim Foundation je na Slovensku podporovaná spoločnosťou Holcim (Slovensko) a. s. www.holcim.sk

* Súťaž sa koná v spolupráci so Swiss Federal Institute of Technology (ETH) Zürich, Švajčiarsko; Massachusetts Institute of Technology (MIT), Boston, USA; Tongji University (TDX), Šanghaj, Čína; University of Sao Paulo (USP), Brazília; University of the Witwatersrand (Wits), Johannesburg, JAR. Tieto univerzity stanovujú hodnotiace kritériá a stoja na čele nezávislých porôt na piatich kontinentoch sveta.

Holcim Awards je súťaž nadácie Holcim Foundation for Sustainable Construction, ktorá sídli vo Švajčiarsku. Táto nezávislá nadácia je iniciatívou spoločnosti Holcim Ltd, popredného svetového dodávateľa cementu, betónu, kameniva a služieb v oblasti stavebníctva. Holcim Ltd má zastúpenia vo viac ako 70 krajinách sveta.

www.holcimfoundation.org